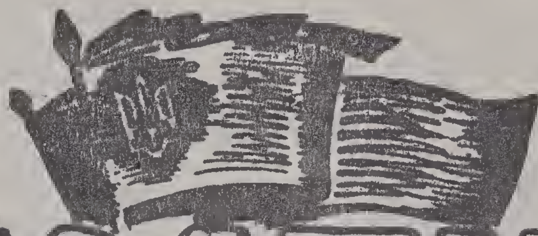

САМОСТІЙНА УКРАЇНА

INDEPENDENT UKRAINE

ОРГАН О. Д. В. У.

ЗМІСТ

Наші Співробітники
Степан Куропась ст. 1

Степан Куропась
За пропорційну соціяльну структуру ОДВУ ст. 2

Д-р Юліян Вассиян
Бог і Батьківщина ст. 4

Ф. Кордуба
Значення людського потенціялу в атомній війні ст. 6

З. Книш
Конституція України «Української Народньої Народньої Партії» ст. 9

З давніх часів
Несподіванка для Равіт ст. 13

З минулих днів
Ще до справи атентату на президента Войцеховского ст. 14

В царстві книг
З приводу одної книжки ст. 18

Мандрівка по журналах ст. 19
З життя в ОДВУ ст. 22

Рік X ВЕРЕСЕНЬ, 1957 Ч. 9 (105)

САМОСТІЙНА УКРАЇНА

ОРГАН ОДВУ

Видає: Центральна Управа Організації Державного Відродження України

Головний Редактор — Зиновій Книш

Адреса Редакції і Адміністрації:

INDEPENDENT UKRAINE
Cooper Station P. O. Box 4
New York 3, N. Y.

Редакція застерігає собі право скорочувати рукописи. Рукописи на бажання авторів повертаються.

Передруки з «Самостійної України» дозволені тільки за поданням джерела.

Редакція застерігає собі авторське право друкованих в журналі статтей.

Редакція містить теж дискусійні матеріяли, що є висловом думки автора, а не Редакції.

Статті підписані повним іменем авторів є їх особистими думками і вони не конче мусять висловлювати думки Редакції.

Ціна одного примірника в ЗДА і Канаді — 30 центів. В Англії і Австралії — 2 шілінги. В інших державах рівновартість 30 центів в перечисленні сі.

Передплата «Самостійної України» виносить річно:

в ЗДА і Канаді — дол. 3,
на валюту даної держави по обов'язуючому кур-
в Англії і Австралії — 24 шил.,
в інших державах рівновартість дол. 3 в перечисленні на валюту даної держави.

INDEPENDENT UKRAINE

Published monthly by the Organization for the Rebirth of Ukraine

Cooper Station P. O. Box 4

New York 3, N. Y.

Edited by the Editorial Board
Editor in chief: Zynowy Knysh

Subscription in the United States and Canada
$ 3.00 per year.

ДОПИСИ ДО «САМОСТІЙНОЇ УКРАЇНИ»

Як усі могли завважити, в «Самостійній Україні» мало вісток з життя нашої Організації. Вина в тому Відділів, що не надсилають звідомлень зо своєї діяльности і не виносять на сторінки журналу різних питань у зв'язку з можливостями пожвавлення нашого організаційного життя. Доручаємо нашим Відділам вибрати до Управи одного члена з обов'язком кореспондента, якого завданням буде тримати контакт з Пресовим Референтом Центральної Управи ОДВУ і засобляти його відомостями про життя й працю нашої Організації на місцях. Адреса Пресового Референта:

Mr. W. Nahirniak
3637 N. 50th St.
Milwaukee, Wisc.

САМОСТІЙНА УКРАЇНА

Рік X ВЕРЕСЕНЬ, 1957 Ч. 9 (105)

НАШІ СПІВРОБІТНИКИ:

На цьому місці виводимо ґалерію співпрацівників «Самостійної України» — співтворців нашого світогляду і будівничих нашої політичної думки.

СТЕПАН КУРОПАСЬ

Читачам «Самостійної України» інж. Степан Куропась знаний і як громадський діяч і як кореспондент українських часописів, зокрема як співробітник «Самостійної України» від перших років її існування. Багато з них знають його особисто — з давніших чи новіших часів — при нагоді зустрічей на різних виявах українського суспільного життя в ЗДА.

Степан Куропась походить з далеких західніх окраїн — з перемиської землі, що видала українському народові не одне відоме ім'я. Народився 1 жовтня 1900 року в селі Селиськах, середню освіту дістав у Перемишлі і закінчив її у Дойч-Ґабель на Чехословаччині, де тоді перебувала інтернована Бригада.

З австрійської армії перейшов до українського війська в 1918 році і стояв на фронті Перемишль-Мостиська. Під напором польської офенсиви ген. Галлера відійшов з групою підполк. Федоровича на румунську територію, а звідти до Дойч-Ґабель у Судетах.

В 1920 році виїхав до Праги разом з робітничим куренем, там скінчив агрономічні студії, після чого управляв державними маєтками на Чехах і Моравії, колишньою власністю кн. Ліхтенштайна. Їздив на закупи расової худоби для тих маєтків до Данії, Голяндії і Фінляндії.

Тимчасом товариші-агрономи заснували у Львові «Спілку українських агрономів» і закликували його вертатися до праці для рідного народу. Тільки три дні довелося йому побувати серед рідних, - зараз забрали його до польського війська, наперед у Ярославі, а потім до кінної артилерії в Володимирі на Волині. В війську перебував аж до травневого перевороту Пілсудського. По виході з війська працював у бібрецькому повіті, організуючи плянтації цукрового буряка й заключаючи контракти з цукроварнею в Ходорові.

Ще в Чехословаччині інж. Куропась брав участь у політичному житті, працюючи в «Групі Української Національної Молоді». Належав теж до УВО і був з рамени тієї організації референтом достави зброї й амуніції до Галичини. Це вийшло тепер на яву і він мусів знову виїхати, найперше до Чехословаччини, а незабаром до ЗДА. Тут осів на постійно в 1928 році в Чікаґо, де живе й досі.

За тридцять років свого життя в ЗДА інж. Куропась лишив немалий слід в організованому житті американських українців. Від коли тільки заклалося ОДВУ, займав він безперебійно різні позиції в центральному проводі тієї організації, був теж основником першого Відділу ОДВУ в Чікаґо (хоч цей Відділ має означення, як «Відділ ч. 2», але хронологічно це перший Відділ ОДВУ). Бере теж участь у працях «Українського Народного Союзу» і від 1937 року є головним контрольним тієї організації.

Інж. Куропась був основником «Ліґи Українців Американського Походження», а тепер очолює «Об'єднання Українсько-Американських Організацій». В Чікаґо стоїть у проводі різних українських установ центрального й льокального характеру. Взагалі, майже не знайдемо такої ділянки організованого українського громадського життя в ЗДА, де ми не наткнулися б на сліди діяльности інж. Куропася. Коли в 1933 році відбувалася світова вистава в Чікаґо — він розгорнув там велику активність і був членом корпорації, що збудувала «Українське Село» на тій виставі. Брав участь у всіх конґресах американських українців і належав до ЗУДАК, де по сьогодні є членом Ширшої Ради.

Всім відоме його щире відношення до післявоєнної української еміґрації — за перші два роки її припливу примістив він на працю 1.800 людей, віддаючи на те кожного дня свій дополудневий час. В признанні за те нові еміґранти, згуртовані в Товаристві «Самопоміч», де інж. Куропась був тоді

референтом суспільної опіки, обдарували його цінним образом «Колядники» кисти артиста-маляра Мороза.

При всіх тих зайняттях інж. Куропась знаходив час і для націоналістичної та взагалі української преси. Ще в краю дописував до «Сільського Господаря», «Кооперативної Републіки» і до «Нового Часу», а в Чехословаччині був співробітником газети «Вєнков». Від тридцяти літ є він кореспондентом «Свободи» в ЗДА, а крім того рясно стрічаємо його ім'я в різних часописах і календарях. Один рік був він редактором часопису «Україна» в Чікаго, а в «Самостійній Україні» час-від-часу ділився з її читачами спостереженнями з багатющого досвіду своєї громадської роботи в ЗДА.

Степан Куропась

ЗА ПРОПОРЦІЙНУ СОЦІЯЛЬНУ СТРУКТУРУ ОДВУ

Нам доводиться стрічатися з нарікуваннями, що ОДВУ «ледве дише», що не має вона такого голосу в американсько-українській суспільності, як це їй належалося б, що в великих міських осередках, де колись буйним темпом ішло життя ОДВУ — тепер воно неначе завмерло. Зокрема наші противники залюбки підкреслюють це при сваяких нагодах.

Навіть, якщо б прийняти, що пульс життя ОДВУ, кількість і активність його членів не дорівнюють довоєнному організаційному станові — то мусимо собі при тому усвідомити такі моменти:

1. Не є це явище відокремлене. Загальне темпо українського життя в Америці, напруга його активности — змаліли в порівнянні з довоєнним часом. Відноситься це до цілости громадського життя американських українців і на те склалися різні причини, що ними сьогодні не будемо займатися.

2. Після страшного цькування українців з боку комуністичної і советофільської преси в часах «медових місяців» в американсько-советських взаєминах — хоч ця акція велася проти всього українського життя в Америці, але націлена вона була в першу чергу на ОДВУ — і в слід за нею після загостреної постави американського уряду в часі війни до всього, що підтягали під т. зв. не-американську діяльність, **одинока ОДВУ з усіх старих довоєнних політичних чи суспільно-громадських організацій лишилася при житті.** Решта зникла, як говорять у народі, — неначе корова язиком злизала.

Сильна колись гетьманська організація зліквідувала себе в часі війни. Почали її відновляти повоєнні еміґранти. Існують провідники, деякі з них особисто мені знайомі з давніших чи новіших часів, пишеться чи говориться про гетьманські сотні, але дійсної гетьманської сили в Америці й зо свічкою в руках не знайти.

Те саме можна сказати і про організації соціялістичного відтинку. За часів союзу Рузвелта зо Сталіном соціялізм був у моді, ніхто його не переслідував, навпаки, більш від усіх інших суспільно-громадських організацій мав він прихильний клімат в американській суспільності. Існувала соціялістична організація «Оборона України», щоправда не з найбільших, але все ж таки була, її щедро підтримував «Український Робітничий Союз». А тепер по ній і слід загинув. Не помогли й нові еміґранти, бо це здебільшого «аси», без рядового членства.

По моїм відомостям, з давніших організацій збереглася тільки «Чорноморська Січ» у Ньюарку, яку тримає її власний дім.

На тлі тої ситуації ОДВУ виходить зовсім не найгірше.

Коли ж подивимося на новостворені організації вже по війні, головним чином з найновішої іміграції, то теж не дуже маємо підстави лякатися порівняння.

Демократично-ліберальні організації існують тільки в централях. Вияв їх життя завважується там, куди посилаються делеґати і ведуться переговори. А ц. ще далеко не свідчить про суцільну організовану силу.

Ще більше можемо це сказати про організації частини націоналістів, популярно званої «бандерівцями». Приїхали вони з великим шумом, та швидко показалося, що це лише «багацько галасу знечев'я». Від того часу кололися вони два рази і тепер уже маємо гурти «бандерівців», «угаверівців» і «двійкарів» чи як їх там називають. Ми говоримо це без зловрадости і не на те, щоб їх принизити, але не можемо поминути цього соціологічного явища в американсько-українській суспільності, коли хочемо представити загальне суспільне тло, на якому відбивається діяльність ОДВУ. Щоправда, відділи ООЧСУ існують по багатьох громадах, але видається, що вони вже дійшли верхшка в своєму перкісному розвитку і починають котитися вниз. А це за скоро. Від них відійшли деякі з тих, що закладали перші основи під організацію і тепер ООЧСУ також видно не так в діяльності її Відділів, як у галасливій рухливості її делеґатів на засіданнях різних центральних організацій вищого й середнього щабля, де ведуться всякі «переговори», «наради», «узгіднення» тощо.

«Сили» в значенні масовости членства, різномірго розміщення його по всіх американсько-українських осередках, активности того членства у внутрішньо-організаційному житті, організаційної преси — сьогодні не має ні одна українська організація. Навіть СУМА що має об'єднувати молодь (хоч декому з тієї «молоді» вже по п'ятдесятці), хоч інакше враження давала спочатку, тепер дорівнюється до загального стану.

В тій загальній незавидній українській ситуації щодо організаційного стану ОДВУ презентується ще не найгірше. Не дивімся на те, що наші з'їзди малочисельні. Котра організація має ліпші? А ось тепер два нові докази того, що ОДВУ оживилося: Українська Друкарня в Чікаґо, що набула дім за 42 тисячі, і хутір коло Аллентавну в Пенсильванії. Дехто журиться довгами. Звичайно, не можна собі їх легковажити, але ж ми знаємо, що люди в Америці задовжені на 72 більйони долярів, а щонайменше половина авт на американських шляхах ще не виплачені. Це не перешкоджує людям дивитися оптимістично на життя. В Америці люди тільки те й роблять, що довги сплачують, а сплатять одні — затягають другі.

Коли я стараюся показати ось цим, що організаційні справи в ОДВУ не стоять гірше, а подекуди й ліпше, як в інших українських суспільних організаціях в Америці, то цим я зовсім не хочу сказати, що наш стан задовільний. Навпаки, в ньому чимало браків і недомагань і ще багато праці треба вложити, щоб це вирівняти. Сьогодні хотів би я звернути увагу на одну недугу, що на неї терплять передусім новостворені організації, але яка, на жаль, після війни проявилася і в ОДВУ. Її можна окреслити американським висказом — too many chiefs, not enough Indians [1]). В цих словах не треба дошукуватися нічого образливого для членства ОДВУ, що силою обставин або з власної ініціятиви перебрало керівну роботу в Централі і в місцевих проводах. Я тим хочу тільки показати, що соціяльна структура ОДВУ не осягнула чомусь пропорційної рівноваги між масовим рядовим членством і тою катеґорією членів, що по своїм здібностям і освіті з природи речі призначені бути нервом організаційного життя. З того боку ми сьогодні знайшлися в ситуації зовсім протилежній, як до війни. ОДВУ подумана була, як масова організація, передусім українського робітництва, бо з нього головним чином складалася наша еміґрація. Цей елемент був робітничим у силу своєї професії, зарібкового способу життя, хоч по соціяльному походженні і по зв'язаній з тим психології, це були українські селяни. Ідея політичної і фінансової допомоги визвольним змаганням України знайшла голосний відгук у їхніх душах і вони поповнили ряди ОДВУ, що рясно вкрила своїми Відділами всі області, де поселилися українці. Людей освічених і кваліфікованих до керівної організаційної праці між ними було мало, що проте не стояло на перешкоді розмахові організаційного життя. Провідниками ставали робітники, здобували собі знання і досвід організаційною працею на практиці, читанням преси, вечірними школами й різними курсами.

Здавалося б, що після війни повинні б настати ідеальні об'єктивні умовини для розвитку ОДВУ, якщо йдеться про суспільне наверствування його членства. Тут можна б прикласти слова Шевченка: новий леміш до старого плуга - до старих, здисциплінованих робітничих рядів доходить елемент освічений, т. зв. інтеліґентський. Одначе, як тільки минула перша суматоха, викликана приїздами людей, їхнім влаштуванням на працю, пристосуванням до нових умовин життя, виявилося, що в ОДВУ переважає елемент інтеліґентський. Що за причина?

Пояснення не трудне. Первісні кадри ОДВУ складалися з еміґрації, що в моменті закінчення світової війни і напливу нової хвилі еміґрантів мали за собою вже по 20 — 40 літ життя в ЗДА. Багато з них уже відійшло на той світ. Позатим — американське темпо життя виснажує людину, що після років суспільної праці хотіла б уже бачити нову зміну на свому місці. Не можемо закривати очей і на те, що в процесі амальґамації елементів обидвох еміґрацій деяка частина одних і других стратила інтерес до суспільного життя. В висліді того ОДВУ не могло осягнути здорової пропорції рядового і керівного по своїм кваліфікаціям членства, як того вимагала б широка, масова організація. Тим разом палиця перегнулася в другий бік.

І знову це явище не тільки в самому ОДВУ. Погляньмо, куди ділися наші робітники й селяни. ЗУАДК, католицька акція чи Рада Церков разом спровадили до ЗДА коло 70.000 української еміґрації. Чи всі з них «інтеліґентського» походження? Куди там! Не помилимося, коли скажемо, що й половини його не було. Куди ж ділися робітники й селяни? Вони є, добре це знаємо, хочби з того, що поповнили вони ряди Братських Союзів, але їх мало стрінемо чи то в «Самопомочі», чи в ООЧСУ, ОДВУ, а навіть у церковних організаціях, хорах тощо. Переважає там «інтеліґенція». Не думаймо, що вся вона влилася в організовані форми громадського життя, ні, на жаль воно не так, але в пропорції до загального свого числа інтеліґентський елемент випередив робітничий в організаціях. Не можна того класти в заслугу, бо ж від людини освіченої і звичної до громадського життя маємо право більше вимагати. А «простий люд» живе своїм окремим життям, має свої клопоти, складає і щадить гроші, справляє весілля, христить діти і... відвикає від народної роботи. Я дуже хотів би помилятися, але здається мені, що за десять років піс-

1) За багато вождів, за мало індіян.

ля війни настала в нашій суспільності в Америці величезна прірва між інтелігенцією і звичайним хрищеним миром.

Того не змінимо одним помахом і не зарадять тому резолюції на наших з'їздах. До того потрібно довгого організаційного зусилля при відповідній організаційно- психічній настанові, але ми на нього мусимо здобутися і воно нам оплатиться. Передусім мусимо в цій справі мати на увазі такі моменти:

1. незалежно від різниці освіти, виховання, професії й особистих культурних заінтересувань є речі, спільні всім українцям, а тим самим і ще в більшій мірі членам ОДВУ. До них належать, щоб недалеко шукати, виховання дітей в українському дусі і допомога визвольним змаганням України. На тій базі завжди можна знайти спільну мову людей усіх станів, на всіх щаблях освіти і різних категорій заможности.

2. Демократизація американського життя виявляється в вирівнюванні людей. Це значить, що з одного боку так звані в старому світі вищі верстви суспільности наближуються розумінням життя і підходом до нього до маси народу, а нижчі підтягаються і кінець-кінців життя виробляє площу, де вони стрічаються і ця плятформа доволі широка. Це виявляється способом життя, виборчими правами, а навіть у мові, що знає тільки 'ви-кання'. Це ще в більшій мірі відносяться до еміґрантів, зрештою не тільки українських. В наслідок того і колишня 'служниця' і 'пані' тепер ходять в однакових капелюшиках, а може й автами їздять. Маєткові різниці, що так дуже ділили людей у країнах старої Європи, в своїй масі менше дають помічатися в Америці. Може це викликає спрощення життя, його водноманітнення й уоднотайнення, може це відбивається на глибині культурних заінтересувань, але з другого боку це облегчує в щоденному житті збирати людей під спільний організаційний дах: принаймні своїм зовнішнім видом і дуже часто заробітками й способом життя не виступають різниці наверх так ярко, як колись у Європі.

Залишім на боці міркування про те, чи цей масовий пересічний стандарт не тільки матеріяльного але й духового життя свідчить про упадок чи піднесення напруги культурного життя в нашій добі цивілізації. Підходім до справи з того боку, що це явище дає нам змогу зібрати в організаційних рядах ОДВУ різнородній суспільний елемент, що це наш обов'язок не тільки супроти власної організації, але й супроти цілої суспільности і що тут мусимо виявити максімум доброї волі. **Привернути нашій організації масовий її характер збільшенням її рядового членства й залучити до організаційних кадрів робітничий елемент — це одне з найперших наших організаційних обов'язків.** Авже ж, на тому вони не вичерпуються, та про те постараємося написати іншим разом.

Д-р Юліян Вассиян

БОГ І БАТЬКІВЩИНА

Не Бог, а потім щолиш Батьківщина! Це переплутання засадничо різних сфер дійсности. Чисто механічне переставлення понять, насильне розірвання органічно зв'язаних живих членів, (якби це було можливе зробити звичайним твердженням!) Між людину й батьківщину силою втискається абсолютну дійсність, що нею є Бог. Як тут по-варварськи знетворено стиль ієрархічної засади в цілій архітектооніці будинку світу і духа!

Людина і Батьківщина — це цілість, не фізнчна, буквальна, але власне духова. Її не можна перескочити ні виелімінувати котроїсь з них, бо зв'язки людини з Батьківщиною, що є спільнотою природи (землі), історії (час спільного життя) і людей, (що діють у теперішності на основі обох згаданих зв'язків) є таким чином апріорні і не потребують щолиш творитися на основі свідомого й свобідного означення людської одиниці своєї національної приналежности. Ця форма самоозначення типово лібералістична по духу своїм механічно-атомістичним розумінням взаємин між людиною і спільнотою. Дуже вигідно довільно чи пак добровільно визначувати свої обов'язки супроти Батьківщини, як щось поза собою. В гетерогенній системі упривілейовання є конечним наслідком самоозначення, отже упривілейованим буде той член системи, що має почин щодо означення ролі обов'язків. Тоді Батьківщина опиниється на сірому кінці і є наділі на те, щоб годувати своїх «люб'язних» синів. Наше «УНДО» [1]) клясично ілюструє той тип думання, не менше наш католицький світ, що довільно управильнюють свою поставу супроти Батьківщини. Які тут можливості діялектичного куншту і скільки фантазії в виборі поз і декорацій!

А втім становище одиниці в Батьківщині — підметово-однонапрямне. Людина йде разом з Батьківщиною, в цьому вона або сильнішає або слабне, залежно від її ролі й вартости її вчинків. Батьківщина цвіте і в'яне на стовбурах мільйонових рослин

1) Українське Національно-Демократичне Об'єднання, ліберально-демократична партія в роках 1925-1939 в Галичині (З. К.).

— бо вони, як великий ліс або праліс або пшеничний лан, в якому мільйони колосків співають одну пісню. Кожна смерть одиниці-дерева, це смерть одної її клітини і тільки геній життя цілого лісу заздро береже зеленої величі-повені й на місце поляглого воїна покликає до життя кількох нових, щоб прогалина зазеленіла ще сильніше. Якби оцінка лісу була виключною етикою доосередніх інтересів окремих дерев, вимирання їх поступало б наперед, як занепад цивілізованих суспільностей і праліс загинув би з лиця землі.

Сила пралісу в багатстві його органічних клітин, які не творять одноманітної гори піску, але дуже багато розчленовану мережу спільноти. В пралісі більше можливостей для росту індивідуальних форм, ніж у вільній самоті. Душа пустельника — одноманітна, як рівне плесо піскового моря. В ній панує один широко розлитий мотив, одна ідея, одна думка. В пралісі багатство одиниць є багатством небезпек, боротьби, героїчної відваги, краси й одночасно якогось загального, містичного гону наперед що є джерелом вітального самопочуття сили й радости в кожному дереві. Як не дивно, але дерево радіє сильніше- життям, коли довкола нього чути шум сусідних дерев, з якими йде постійна боротьба. Це значить — черпати силу зо спільноти і кріпшати від самої приязни суперників. Цю таємничу правду життя добре знають усі відважні, лицарські характери. Де більше життя, де воно кипить, переливається безліччю форм, там місце для широкої скалі красок, але й для глибокого ієрархічного поділу.

Закн духова зрілість людини вкривається цвітом таємничих питань і заки зачнуть з них зав'язуватися овочі відповідей — людина-дерево просякнула атмосферою саду вже за час довгого дозрівання. З народинами приносимо з собою в новій формі творчу силу космічного ґрунту життя. Батьківщина є нашою дорогою парою Батьків — вона знаходить патос жертвенности. любови й ніжности в материнстві, в матері, і патос відваги, духа боротьби й глибокої задуми-журби за майбутність у батьківстві, в мужеській любові батька. Ці риси, безпосередньо чи посередньо (так чи інакше) стаються особистими переживаннями людських одиниць і тільки завдяки цьому одиниця не лишається в Батьківщині постійно сином, що споживає в спокою запашні овочі батьківської любови, журби й оборони, тільки активним чинником життя спільноти з усіми основними обов'язками родича. Ані психологічно ані етично одиниця не існує поза спільнотою, до якої вона свобідно вступає або з якої вона по своїй уподобі виступає. Історично оформлені й політично з'ясовані органічні людські спільноти знаходять у своїх членах-одиницях стихійний і постійний рух великого життя. Ті народи можуть сміливо говорити про свою ролю в світі, свою місію і свої права. Батьківщина в них найвищим підметом самопочуття. сили й гідности, всі її потреби є категоричними обов'язками її членів, для виконання яких ніколи не забракне благословення вищих сил. Батьківщина не входить у конфлікт з Богом тому, що там людина не відривається від Батьківщини й не уставляє її немов м'яча на бажаному місці, але навпаки, живе її життям нерозривно і разом з нею переживає містерію релігійного зв'язку з Найвищим. Ні окреслення обов'язків ні їх виконання не є для члена дозрілої нації предметом розумового ствердження або заперечення : бо дух сумнівної й хитливої проблематики не має ні голосу ні місця в справах, що обов'язують апріорно в характері самозрозумілої природи стихійного життя. Хто попадає в застанову над способом свого відношення до нації-батьківщини, той внутрішньо до неї не належить і може в найкращому випадку до неї причепитися — з тим, що при першому сильнішому потрясенні чи обороті напевно від неї далеко відлетить. Пряме переживання долі своєї Батьківщини дає людині нечувану моральну силу, здібну витримувати надзвичайно важкі ситуації. З цеї самої причини внутрішньої тожсамости людини й спільноти обов'язки не є накинені з овні ні виконувані під механічним примусом, тільки вони зроджуються безпосередньо з душі — тому знаходять потрібні сили, щоб здійснитися.

Між людиною-одиницею і Богом лежить велика царина — нація. Підніматися до Бога можна тільки душею, але вона простує туди в своїй найбільш динамічній формі, т. є в стані найвищої підметової натуги. Своє існування в космічних категоріях часу й простору треба основно пережити й стравити на чистий кришталь духа, щоб могти згідно з уявліннями християнської науки вступити в вище царство духа. Перед Богом не можна станути зо змарнованим талантом у руках — як загублена, скарлоцатіла одиниця-відлюдок, перед Ним треба явитися в найвеличавішій потузі своєї світової особовости. Батьківщина це саме та форма динаміки душі, що дає їй почуття самопевности перед обличчям Предвічного. [2])

Альтернатива Бог чи Батьківщина є логічною помилкою, бо намагається поставити перед людину в ряд поруч себе різнорідні дійсності. А втім, правдиві взаємини між усіма трьома підметами не оправдують якогонебудь вибору. Людина й Батьківщина стоять до себе в відношені іманенції — Бог супроти них має цілком своєрідну форму відношення : одночасної іманенції і трансценденції. Відриватн від людини форму її найвищої цьогосвітної здійснености — значить віддалювати її від Бога, що, зрозуміло, не повинно бути наміром християнських учених і ви-

2) В цьому місці автор зазначує, що ця думка заслуговує на ширше розроблення. (З. К.).

ховників. Хто боїться, що беззастережлива відданість Батьківщині прислонює йому Бога та є злою Йому службою, той не відчув найглибшої істоти релігійности і думає ще про Бога образами й символами старозавітньої жидівської суворости, що зробила з Бога самодержця, заздрого на свою славу, і злопам'ятного більше, ніж це роблять грішні люди.

Фелікс Кордуба

ЗНАЧЕННЯ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ В АТОМНІЙ ВІЙНІ

В зв'язку є щораз більшим атомним зброєнням, удосконалюванням різного рода балістичних ракет (абсолютної зброї) і різних типів реактивного літунства, яке належить до особливих елементів модерної війни, після 2-ої світової війни виникло 5 окремих стратегічних концепцій. Ці концепції характеризують не тільки військову сучасність, рівночасно вони й віддзеркалюють значення людського потенціялу в назріваючій атомній війні, яке надають собі діяметрально протиставні бльоки — СССР і ЗДА разом з деякими країнами, що входять в оборонну систему НАТО. Замітне те, що деякі країни, які входять до НАТО, не погоджуються з генеральною стратегічною настановою головного противника Східнього Бльоку — ЗДА.

На початку 1956 року Великобританія на першому місці ставила не атомну зброю, тому в Британській Білій книзі між іншим знаходимо такий короткий уступ:

Іншими словами висказуючись, наземні і военноморські сили старого типу (клясичного) в цій концепції відогравали значення допоміжної зброї. І тепер, по переведеній реорганізації англійських збройних сил, під час якої зменшено наземні сили, концепція в основному змінилась.

По звільненні британськими військами зони Суезького каналу (19. 6. 1956 року), американський ген. Натан Ф. Твайнінг, шеф повітряних сил ЗДА, перед комісією конгресового комітету склав протокол, в якому між іншими є окремий уступ, що характеризує американську генеральну концепцію:

В наслідок такої настанови шефа американських повітряних сил, преса негайно приступила до кампанії за зменшення наземних збройних сил, збільшення сили стратегічного літунства, ракетної зброї і реактивного тактичного літунства. Президент ЗДА Айзенгауер, підпираючи концепцію шефа повітряних сил у бюджетовому проєкті на цілі зброєння на 1957/58 рік, представив конгресові до затвердження такі суми: для наземних сил 11 мілрд. дол., для военно-морських сил — 12 мілрд. дол., для повітряних сил 23 мілрд. дол. Ген. Н. Твайнінг вимагав збільшення кредитів для зміцнення повітряних сил, у тому числі зокрема стратегічного летунства на суму 16,855,955.000 дол. Крім цього президент вимагав, щоб наземні сили були зменшені з 19 до 17 дивізій, скорочуючи персональний стан на 60.000. [1])

Повищі вимоги президента ЗДА і головного командувача повітряними силами були прийняті конґресом з малими тільки змінами. З уваги на повище американська стратегічна концепція зосереджує свою увагу над розбудовою повітряних сил, звівши рівночасно наземні сили до мінімум. На увагу заслуговує і те, що на етатовий 1957/58 рік призначено на винаходи і продукцію балістичних ракет суму більше 2 мілрд. дол. Отже, американська концепція зосереджує увагу на нищівні засоби передусім запілля ворога, не на маси наземних офензивних військ.

В протиставленні до вище згаданих концепцій стоїть советська стратегічна і тактична концепція, в якій надається особливе значення наземним силам навіть в атомній війні. Міністер оборони СССР, марш. Жуков, у свойому інтерв'ю для «Нью-Йорк Таймс», запитаний американським репортером про ціль демобілізаційних заходів Советського Союзу, переведених у 1956 році, одержав між іншим таку відповідь:

Маршал Жуков в атомній добі не виступає персонально з повищою концепцією, в якій дальше надається велике значення наземним силам в атомовій війні. Коли приглянутися ближче підставі організації військової системи Східнього Бльоку, в тому числі зокрема Советському Союзові, стверджується таке:

1. Советський Союз по переведенім скороченні власних збройних сил в 1956 році дальше вдержує під зброєю 175 дивізій. Разом зо спеціяльними дивізіями МВД Советський Союз тепер удержує в активній службі неменше 200 дивізій не враховуючи в це сумнівної вартости 80 дивізій сателітних країн. Коли візьмемо пересічний стан одної советської дивізії 9000-9900 чоловік, одержимо 1,800,000 до 1,980,000 чоловік під зброєю. Такий приблизно є теперішній стан наземних сил СССР. За опінією військових експертів Заходу Советський Союз є здібний на протязі шістьох тижнів по проголошенні мобілізації притягнути до військових лав неменше

1) В часі, коли пишеться ця стаття, ще не був прийнятий буджет. Докладні цифри дасть нам щойно остаточне схвалення буджету.

2 мільйони чоловік (беруться на увагу тільки наземні сили).

2. В організаційній системі наземних військ зауважується, що більше половини з 175 дивізій — це моторизовані дивізії. Коло 80 таких дивізій розташовані на захід від лінії Ленінград-Київ. Дальших 25 дивізій розташовані з напрямком удару на Балкани, для евентуального відкриття шляху для совєтських воєнно-морських сил через Дарданеллі. І щонайменше 50 дивізій розташовано в районі Кавказу, вздовж Ірану. В експертів Заходу є переконання, що на випадок вибуху війни Совєтський Союз буде в стані виставити і вповні озброїти неменше 200 дивізій наземних сил для операцій в Західній Європі. Озброєння — це зброя здамобілізованої під час капітуляції німецької армії і інших союзних III-го Райху армій, яку совєти не знищили, як це зробили західні альянти, але її до сьогодні переховують.

3. Совєтські моторизовані дивізії, що творять стрижінь наземних сил є а) **механізоавні стрілецькі дивізії**, що нараховують по 9000 вояків, з 110 панцирями, 98 полевими гарматами, 58 ґранатометами і 45 гарматами зенітної артилерії, б) **панцерні дивізії**, які нараховують по 9900 вояків, кожна з таким озброєнням: 326 панцерів різних типів і гармат на ляфетах, 24 полевих гармат, 36 тяжких ґранатометів, 12 катюш і 40 гармат зенітної артилерії. Всі вище згадані дивізії зорганізовані для оперативно-офензивних операцій, при узглядненні атомної тактичної зброї противника. Всі вони вивіновані в механізовані засоби транспорту і здібні до ще більшої маневровости під час операцій, як це було в роки другої світової війни.

4). Крім цього в совєтських наземних силах є стрілецькі піхотні дивізії, запрягові або частинно механізовані. Різнородність дивізій наземних сил Совєтського Союзу, це характерна прикмета їх організаційної системи і готовлення до атомної війни. Такого озброєння бракує всім без виїмку арміям Заходу, і в цьому лежить і слабість їх наземного збр**о**єння. Совєтські дивізії є готовлені для боротьби не тільки підчас атомної війни, але і в інших родах воєнних операцій. На увагу заслуговує й те, що совєтська піхота вже в другій світовій війні записала себе на сторінках воєнної тактики як першорядна сила.

Коли глянути на концепції німецького генералітету і Франції, стверджується, що й вони в основному погоджують і одобрюють совєтську концепцію. При організації збройних сил Федеральної Німеччини (Бундесвери) дуже велика увага зосереджується на організацію, модерне озброєння і спорядження німецьких дивізій наземної армії. Цим дивізіям надається особливого значення, тому вони мають бути озброєні так, щоб були здібні до якнайбільшої маневровости. Організація цих дивізій переводиться за цілком іншою системою, як це було в другій світовій війні. Німецька генералітет, що набула в двох світових війнах великий фаховий досвід, вважає, що крім стратегічних виправ інтерконтинентального літунства озброєного в атомні бомби і в майбутніх війнах не обійдеться без модерно озброєних наземних сил, які будуть здібні до операцій навіть при застосуванні атомної тактичної зброї противником. Атомна бомба й інтеконтинантальне літунство вже сьогодні не є монополем тільки ЗДА, цю зброю посідає також і Совєтський Союз, тому в майбутній війні ці зброї будуть носити характер обосічного меча. Вже під час другої світової війни налети американського і англійського стратегічного літунства не потрапили зломити моралі німецького народу. Німецький нарід, який під час бомбардувань промислових центрів найбільша потерпів жертов, потрапив видержати всі жахіття війни аж до капітуляції. Як першу так і другу світові війни програли німецькі політики, а не стратеги-військовики.

В німецькій військово-фаховій пресі щораз більше стрічаються такі твердження:

«Атомна зброя є засобом масового нищення, який не був знаний аж до часу її винаходу. Проти її діяння можна охоронитися. В зв'язку з її появою, не можна вважати, що будь які клясичні наземні з'єднання — зайві. **Атомна зброя не є вирішальним засобом боротьби.** Засади звичайних засад тактики не змінились, вона вплинула на зміну тільки керування боротьбою, а не на зміну з'єднань, які мусять бути достосовані до вимог атомної війни через надання їм ще більшої маневровости, від тої, яку вони мали під час другої світової війни. Випробовані засади самостійности дій всіх командирів в рамах тактичних оперативних завдань, в маневровості всіх частин, зокрема під час створюваних складних обставин боротьби залишились незмінними і в атомній війні». *).

При організації Бундесвери особлива увага звертається на модернізацію озброєння і спорядження наземних військ, узгляднюючи також і атомний виряд. Дальше в організації повітряних сил звертається особлива увага на модернізацію тактичного літунства, зокрема на найбільш удосконалену оборону країни в повітрі перед наступом зо Сходу. Німецька концепція побудована на ґеополітичному положенні, в якому найшлася Німеччина по другій світовій війні. Головна увага зосереджена на розбудову винищувального літунства, визнуваного в наймодерніші типи винищувачів, для операцій як у день так і в ночі і за всякої погоди. З уваги на ґеополітичне положення німецькі стратеги відкидають концепцію т. зв. професійних військ, прийнявши закон загальної військової повинности, щоб за урядом забезпечити якнайбільшу рекрутацію живої сили в стадії готовлення збройних сил, як також і на випадок збройного зудару. Отже німецька військова концепція має часто тактичний характер.

Коли слідкувати за французькою концепцією,

стверджується, що й французи, маючи до діла з льокальними конфліктами, зокрема в Північній Африці, високо доцінюють вартість наземних збройних сил, при тому не легковажать вони і атомного стратегічного і тактичного зброєння.

Полк. Ф. У. Мікше, автор книжки: «Атомна зброя і збройні сили», що належить до визначних військових експертів сучасности, на сторінках своєї праці, як також і на сторінках фахової військової преси різних країн Заходу вже від довшого часу переводить аналіз значення атомної і термо-ядрової зброї в атомній війні. В окремій своїй статті в «Манчестер Ґардіян» він виступив з такою концепцією: «... Европа не може дути оборонена атомною бомбою, яку плянують на випадок спрозокування Совєтським Союзом війни застосувати проти напасника ЗДА. Концепція адмірала Радфорда, який як інспектор всіх трьох родів збройних сил ЗДА, найменше значення приділює наземним силам, виходить з заложення, що Америка є твердинею, в посіданні якої находяться численні бази поза материком по різних країнах Европи, Азії й Африки. З цих баз і з самої твердині на випадок війни були б доконувані атомністратегічні виправи в запілля ворога, для нищення його промисловости, як також при допомозі транспортного літунства були б перекидувані і малі, найбільш модерно озброєні частини наземних сил, для ліквідації льокальних конфліктів». Мікше запитує: — «Чи при допомозі такої концепції можна оборонити і забезпечити заатаковану масою наземних військ Совєтського Союзу Західню Европу? Політичні і військові аспекти промовляють проти». — Дальше Мікше доходить до такого висновку, що Совєтський Союз, який час-до-часу переводить для дипломатичних цілей позірне скорочення наземних сил, фактично постійно вдержує під зброєю неменше 200 дивізій, які є вишколені і озброєні до офенсивних операцій. У своїй аналізі полк. Мікше доходить до такого висновку:

Французькі стратеги маючи на увазі повищу концепцію не надають атомному термо-ядровому озброєнні абсолютного значення. Маючи на увазі льокальні конфлікти в колоніяльних посілостях в Індокитаї і зокрема в Північній Африці в Альжирі, де в боротьбі з повстанцями французький уряд вдержує коло 700-тисячну армію, в тому числі повітряних сил 64 тисячі з літунським парком 1400 літаків різних типів, французькі стратеги вважають, що обмеження до атомного зброєння й за атомної ери невистарчальне. В льокальних конфліктах, як передше, так і тепер головну ролю відграють наземні сили. Тому, Франція стоїть на засадах тактичної концепції, в якій маси наземних військ відіграють особливу ролю. Треба мати на увазі, що льокальна боротьба Франції з альжирською партизанкою її коштує в рік 700 мілрд. франків. Французи оцінюють кількість партизан на 3000 — 4000. Для більшої ілюстрації, як коштовною є льокальна війна з партизанкою нехай послужить за приклад, що англійці в знищення одного партизана на Маляях коштувало 12.240. нм. В таких операціях, а вони будуть й в майбутньому вибухати, наземні сили відіграють першу ролю у співпраці з тактичним літунством. Застосування в таких конфліктах тактичної атомної зброї є можливе, але з чисто політичних причин воно було б шкідливе, бо головний організатор забурень в колоніях — Совєтський Союз — пропаґандивно і престіжево на цьому тільки скористав би.

Повищі міркування можна звести до двох основних концепцій: 1) **стратегічної** і 2) **тактичної.** З уваги на це, що ґео-стратегія ЗДА побудована на таких факторах: стратегічних виправах інтерконтинентального літунства, комбінації і перекидуванні експедиційних корпусів, операціях у далеких засягах воєнно-морських сил і ґльобальнім організуванні транспорту — вона і в плянуванні на майбутнє вимінімізує маси живої сили, рівночасно особливу увагу надаючи техніці масового нищення. Всі европейські країни, що знаходяться під безпосередньою загрозою стратегічних і тактичних дій примушені готовити свою оборону під двома аспектами — стратегічним — плянуючи оборону перед налетами стратегічного літунства і балістичною ракетною зброєю, і тактичним — перед наступом мас совєтських дивізій. Тоді, коли всім европейським країнам загрожують тактично-офенсивні операції наземних совєтських військ, ЗДА така небезпека покищо не загрожує.

На окрему увагу заслуговує й те, що фактичними експонентами різної атомної і термо-ядерної зброї є ЗДА і СССР. Европа щойно може бути третьою атомною силою, але на це треба часу і що найважливіше — фінансів. Як відомо, з господарського боку країни Західньої Европи узалежнені в багатьох випадках від ЗДА, тому розбудова атомно-зброєневої промисловости по европейських країнах до деякої міри суперечила б інтер сам Америки. Совєтський Союз, як континентально евроазійська потуга, готовиться до війни і під стратегічним і тактичним аспектами. І це, що він посідає великі маси живої сили, які в СССР і по країнах сателітах кормляться одною ідеологією і одною настановою проти вільних країн світу, створює чи не найбільшу загрозу для цілого світу. Сумнівно, чи при допомозі атомної і термо-ядерної зброй, які зрештою вже сьогодні посідає СССР, як також балістичних ракет далекого засягу, буде можна вбити ці стремління, до яких готовить свої маси комуністична партія. Крім цього на окрему увагу заслуговує й те, що провідні потуги Заходу ще до сьогодні дуже холодно ставляться до визвольної боротьби поневолених Москвою народів, подекуди навіть виявляючи свою настанову непередрішенства, або прямо нерозподілу на окремі незалежні країни теперішнього СССР. Така настанова офіційних чинників Заходу впливає повздержливо на е-

вентуальну сповідію в майбутньому, і це у великій мірі тільки скріплює моральну сторінку народів, які є окуповані Совєтським Союзом. На випадок війни провідні потуги Заходу мусять рахуватися з тим, що атомною зброєю, при малій наявності дивізій наземних сил їм не вдасться окупувати великих просторів СССР, крім цього треба брати до уваги і партизанський фактор, як окремий четвертий рід зброї, що вже під час другої світової війни на совєтському терені виявив свою загрозу для окупанта.

Підсумовуючи повищі військові концепції, як також маючи на увазі різні фактори і різні форми майбутніх збройних зударів, приходиться ствердити, що в атомній ері маси живих сил дальше залишаються рушійною силою і в стратегічній і тактичній концепціях. Людських мас і в майбутній атомній війні не можна буде заступити навіть найбільш нищівними засобами війни, ані в офенсивних, ані в дефенсивних діях.

«Збройні сили НАТО мусять бути приготовані витримати, доки атомна протиофенсива не зломить напасника».

«Ми просто не можемо собі дозволити на те, щоб побіч вивінуваних атомною зброєю частин утримувати теж сильні формації зо звичайною зброєю... Всього мати не можна! По моїм інформаціям, на тому самому становищі стоять теж британці, а можливо, що й москалі».

«Повітряні атомні збройні сили не могли б у майбутніх конфліктах принести вирішення. Помимо атомних воєнних засобів з їх величезним нищівним діланням, були б доконче потрібні, як і до цього часу, сильні військові з'єднання і великі маси звичайної зброї».

«Які б не були великі знищення в атомній війні, ніхто не міг би сьогодні з певністю сказати, що вони самі вистачають, щоб спинити широку інвазію озброєних звичайною зброєю і все заливаючих масових військ. Цілком добре можна собі уявити, що оборона, яка сполягає переважно на ядерній брої, може спричинити великі спустошення, без того, щоб захистити Європу від ворожої окупації. При тому треба треба взяти до уваги, що психічна сила опору народів Сходу, далеко більша, як у західніх народів. *На всякий випадок — це треба б ствердити — Європи не можна б оборонити самою атомною зброєю.* (Підкреслення — Ф. К.).

ЛІТЕРАТУРА

1. Maj. Elke Middeldorf: Gedanken zur Kampffuehrung und Gliederung des Heeres im Atomkrieg, — «Wehrkunde» Jg. 5, S. 5.

2. Lt. Col. F. Miksche: Grundsaetzliche Gedanken zur Gliederung von Zukunftsheeren, «Wehrkunde», Jg. 5, Sr. 6 u. 7 Ss. 275-284 u. 330-334.

3. Lt. Col. F. O. Miksche: Atomwaffen und Streitkraefte, Verlag Westunion (Offene Worte, Bonn 1956).

4. Britisches Weissbuch ueber Ruestungspolitik des Jahres 1956.

5. Obstleut. d. Res. d. franz. Armee J. Perret-Gentil: Brauchen wir weniger Soldaten?, «Werkunde», Jg. 6, S. 196-198.

Зиновій Книш

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ В ПРОЄКТІ "УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ ПАРТІЇ" *

В місяці лютому 1900 року гурток свідомих українців-самостійників на чолі з Дмитром Антоновичем, сином відомого історика Володимира, заложили в Харкові першу українську політичну партію. До того часу українська політична думка різних орієнтацій не була ще оформлена в якісь організаційні рами. Нова організація прийняла назву «Революційна Українська Партія» (РУП) і в національному питанні станула на чисто самостійницьких позиціях. Відомий український діяч у Харкові, Микола Міхновський, колишній «тарасівець», що стояв у близьких контактах з самостійницькою молоддю, головно студентською, написав для РУП програмову брошуру «Самостійна Україна», що в ній перший раз покладено політично-програмові основи українського незалежницького руху в націоналістичному дусі.

З притаманною для молоді динамічністю і живловістю кинулася РУП у вир політичного життя, розгорнула широку працю й почала здобувати великі впливи не тільки серед студентської і взагалі інтелігентської молоді, але й серед робітництва і селянства.

Та вже дуже швидко позначилися в Р.У.П. дві течії: одна з них тяготіла в сторону модних тоді соціялістичних доктрин і теорій, друга трималася міцно національного ґрунту в дусі первісних гасел, вложених у брошурі «Самостійна Україна». До того РУП, як незалежна українська партія, була сіллю в оці московської соціял-демократії, що проповідувала єдиний соціялістичний фронт у єдиній соціял-демократичній організації пролетаріяту. В РУП переважили соціялістичні впливи і ця партія відступила від постуляту незалежности України, вдоволяючися автономістичною програмою.

Був це тяжкий моральний удар для Міхновського. Одначе він не здається і в 1902 році закладає «Українську Народну Партію», що перебрала на себе політичну боротьбу за національно-державний ідеал - самостійну й соборну українську державу. Ініціятором створення цієї партії був самий Міхновський, разом з Ол. Розторгуєвим, що працював тоді помічником у його адвокатській кан-

*) *З матеріялів до більшої праці про Миколу Міхновського і початки модерного українського націоналізму.*

целярії, а крім того визначну участь узяли в ній брати Василь і Гринько Шевченки, брати Володимир і Сергій Шемети, брати Олександер і Серський-Письменний і, мабуть, Ол. Степаненко. Навколо тієї групи відразу станула та частина членів Р.У.П., що залишилася вірна гаслові «Самостійної України».

«Українська Народна Партія» зразу ж розпочала жваву пропаґандивну діяльність. Видала вона чимало летючок, проклямацій і відозв з різних нагод - сьогодні вони велика бібліографічна рідкість. Головним її ідеологом був Микола Міхновський і майже всі її ідейно-програмові видання походили з-під його пера. Щоправда повна програма, разом з ширшим її викладом, вийшла друком аж 1906 року, але вже до того часу крім принагідних відозв, появилася низка її видань, друкованих нелеґально в Галичині, що яскраво рисували основні її ідеологічні й політичні позиції. До найважніших видань належить широковідомий «декалог» («Десять заповідей»), що їх написав самий Міхновський, а вийшли вони друком у Львові 1902 року.

В цьому ж 1902 і в наступному 1903 році «Українська Народна Партія» видала брошури «Робітниче свято 1 мая» і «Робітнича справа в програмі У.Н.П.» а на початку 1905 року — брошуру «Справа української інтеліґенції в програмі У.Н.П.»

В вересні 1905 року, заходами Миколи Шемети (псевдонім: Михайленко) вийшло у Львові перше, а заразом і останнє, число часопису «Самостійна Україна», що був подуманий, як орган «Української Народної Партії». В тому числі, що його, як подає Сергій Шемет, майже в цілості написав Микола Міхновський, оголошено повний текст конституції України п. н. Основний закон «Самостійної України», спілки народу українського».

Відкладаючи на пізніше ближче обговорення початків і діяльности «Української Народної Партії», розбір її програми, характеристику політичної роботи і т. і. та подаючи тільки цей коротенький увід для орієнтації читачів, сьогодні хотіли б ми основно спинитися над цим преважним документом тієї доби, таким характерним для цілої діяльности Міхновського і його однодумців, перших українських самостійників-націоналістів. В тій цілі подаємо понижче текст конституції, без ніяких змін у мові й стилізації, за вийнятком правописних, після чого постараємося його докладно обговорити.

ОСНОВНИЙ ЗАКОН «САМОСТІЙНОЇ УКРАЇНИ»,

Спілки народу українського

(Проєкт, утворений групою членів Української Народної Партії)

ОСНОВИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СПІЛКИ

1. Україна є спілка вільних і самоправних земель, утворених на підставі своїх природних особливостей та окремішностей і заселених українцями. Таких земель є дев'ять: Чорноморська Україна, Слобідська Україна, Степова Україна, Лівобережна Україна або Гетьманщина, Північна Україна, Полісся або Гайова Україна, Правобережна Україна, Підгірська Україна, Горова Україна і Понадморська Україна.

2. Кожна земля є спілка вільних і самоправних громад.

3. Як межі земель, так і межі громад визначаються окремим законом.

ТЕРИТОРІЯ УКРАЇНИ

4. Територія України належиться на праві власности всьому народові українському, цебто Всеукраїнській Спілці, а не тій чи іншій громаді чи землі.

5. Націоналізація землі має бути переведена на підставі правила: від власників українців земля викупляється, від чужинців відбирається без відшкодування.

6. Ніяка частина національної землі не може нікому належатись на праві приватної власности за виключенням ґрунтів (під селитьбами та будівлями).

7. Земля зайнята під селитьби (будівлі) як по селах, хуторах, так і по містах, не інакше може бути обернена на національну власність, як через окремий закон.

8. Чужинці не можуть ані мати права приватної власности на землю під селитьбами, ані користуватись національною власністю.

9. Способи користування національною землею установляються громадами на підставі законів земських.

УКРАЇНЦІ І ЇХ ПРАВА.

10. Українське громадянство може бути придбане, удержане й згублене на підставі закону громадянського (цивільного). Оцей же основний закон доторкається тільки суспільно-громадських прав і каже, при яких умовах, мавши українське громадянство, можна користуватись тими правами.

11. Натуралізація може відбутися через прийняття чужинця якоюсь громадою законодатним шляхом. Тільки така натуралізація надає чужинцеві всі права українця.

12. На Україні нема й не може бути поділу на касти.

13. Всі українці, як чоловіцтво так і жіноцтво, рівноправні і тільки вони можуть бути допущені до виконування офіціяльних обов'язків на Україні.

14. Особиста свобода людини єсть забезпечена.
Ніхто не може бути переслідуваний інакше, як на підставі закону і в формі ним установленій.
Поза гарячим учинком ніхто не може бути затриманий без судової мотивованої постанови. Постанова має бути оголошена при затриманні або не пізніше 24 годин пізніше.
пізніше 24 годин пізніше.

15. Ніхто не може бути арештований у своїй господі від години 8 ввечері до 8 години рано.

16. Ніхто не може бути укараний інакше, як на підставі закону і після судової постанови.

17. Селитьба (господа)) єсть недоторкана. Заборонено всякому, хто б він не був, увійти до чужої господи проти волі господаря.
Виключення можуть бути лиш на підставі закону, в передбаченій законом формі і то тільки від 8 години ранку до 8 години ввечері.

18. Свобода віри і її публічного виявлення, як і свобода оголошувати свої думки й пересвідчення всяким способом є забезпечені.

19. Ніхто не може бути присилуваний до якихсь церемоній або актів релігійних або до пошанування днів відпочинку.

20. Релігія єсть річ приватна і справа совісти, через те ніяка власть не може ані підтримувати релігію, ані перешкоджати їй, ані втручатись у релігійні справи.

21. Шлюб єсть річ цілком приватна. Ніяка релігія і ніяка власть не може втручатись у шлюбні відносини. Розвід як і шлюб залежать від доброї волі заінтересованих осіб і утворюються через просте оголошення події.

22. Наука і навчання є вільні для кожного. Усяке втручання або передбіжні заходи заборонені.

Громадське навчання, яке дається на кошт суспільний, мусить бути управильнене на підставі закона.

23. Печатне слово є свобідне. Цензура ніколи не може бути заведена. Ніхто не може вимагати від письменників, видавців або печатників якихсь грошових забезпечень.

Коли письменник є відомий і живе в Україні — видавець, печатник або розповсюджувач не можуть бути переслідувані.

24. Українці мають право збиратися тихо і без зброї всюди без попереднього повідомлення або згоди якоїсь власти.

25. Українці мають право зав'язувати всякі спілки та згромадження. Це право не може підлягати ніяким передбіжним заходам.

26. Кожен має право звертатися до власти з петиціями, підписаним одним або багатьома.

27. Тайна листування є недоторкана. Закон установляє, котрі урядники відповідають за зневечення тайни листів, доручених почті.

28. Офіціяльна мова є українська, але всі мови вживані в Україні — вільні.

29. Не потрібен ніякий попередній дозвіл, щоб пізвати до суду якогось урядовця за вчинки його урядування за виключенням того, що установлене для міністрів.

ВЛАДА.

30. Вся влада належить народові українському. Основний закон установляє, як нею користуватися.

31. Влада законодатна належиться раді представників і сенатові.

32. Законодатний призвід (ініціятива) належиться кожній з двох гілляк законодатних, а також кожній групі громадян не менш, як з 25 тисячів людей.

33. Товкмачення законів належиться тільки законодатній владі.

34. Президентові Всеукраїнської Спілки належиться влада виконавча, як це основним законом установлено.

35. Судова влада належиться судам і суддям. Усякі присуди робляться в імені республіки Всеукраїнської Спілки.

36. Справи, що доторкаються виключно окремих громад або земель, управляються своїми громадськими або земськими радами на підставах, визначених цим основним законом.

37. Члени обох законодатних хат представляють увесь нарід український, а не тільки ту громаду або землю, яка їх обрала.

38. Засідання законодатних хат є публічні. Замкнення дверей для якогось засідання може відбутися тільки на жадання більш як половини зібраних.

39. Кожна хата перевіряє сама уповажнення своїх членів і розв'язує всякі непорозуміння з цього.

40. Не можна бути заразом членом обох хат.

41. Член одної з двох хат, покликаний президентом на платний уряд, коли згодиться на прийняття цього, перестає вже бути представником і може знов узяти свої обов'язки тільки через нове обрання.

42. Кожна хата обирає собі на кожну сесію свого предсідателя, заступників предсідателя і утворює свою канцелярію.

43. Постанови хат важні, коли вони ухвалені більшістю голосів. При поділі голосів нарівно, пропозиція вважається відкинена. Ніяка з двох хат не може почати засідання, поки не збереться більшости її членів.

44. Голосування відбувається голосно, сидячи або встаючи. Коли голосується на закони, кожен член відповідає голосно по викликанні свого імени. Вибори предсідателя, заступників і секретарів, як і предложених кандидатів, відбуваються потайним голосуванням.

45. Кожна хата має право анкети.

46. Проект закону не може бути прийнятий інакше, як тільки через голосування кожного артикулу зокрема.

47. Хати мають право ділити або злучати окремі артикули чи поправки.

48. Заборонено особисто приставляти хатам свої петиції.

Кожна хата має право відіслати міністрам ті петиції, які їй надіслані. Міністри мусять щоразу давати свої заключення на зміст петиції, коли цього забажає хата.

49. Ніхто з членів обох хат не може бути пізваний або переслідуваний з нагоди своїх обов'язків.

50. Ніхто з членів хат не може бути ані затриманий, ані переслідуваний за злочин інакше, як за згодою тієї хати, до якої він належить, виключаючи нагоду на гарячому вчинку.

Затримання або переслідування члена одної з хат заборонено на ввесь час його уповноваження.

51. Уповноважені до «ради представників» вибираються на цих підставах:

Право вибирати належиться кожному громадянинові чи громадянці, які мають 25 років сповна і живуть у тій самій громаді не менше року.

52. Право бути вибраним належиться кожному українцеві, що вміє говорити, читати й писати по-українськи, має 25 років і ще не дійшов до 70 років.

53. Вибори до обох хат відбуваються прямо й безпосередньо.

54. Голосування потайне, рівне й обов'язкове для кожного відбувається в своїй громаді за виключеннями, загальним виборчим законом передбаченими.

55. Виборчий закон установляє згідно з кількістю людности число представників. Це число не може вивершати пропозиції одного представника на 25.000 людей до ради представників і половини того числа до сенату. Цей закон установляє, взагалі, умови, основний порядок виборчий.

56 Члени «ради представників» обираються на три роки.

57. Кожен член ради одержує платню щорічну, розмір якої буде установлено законом.

58. Сенат складається з виборних від кожної землі на підставі загального, потайного, рівного, безпосереднього, прямого голосування в кожній землі.

59. Кожна земля посилає однакове число представників незалежно від кількости своєї людности.

60. Сенатори вибираються на 5 років і мають таку саму нагороду, як члени ради.

61. Засідання сенату відбуваються в той саме час, що й засідання ради. Інші засідання не мають ваги.

62. Першим громадянином є президент Всеукраїнської Спілки.

63. Президент вибирається всім народом українським через плебісцит на шість років.

64. Особа президента є недоторкана, міністри

є відвічальні.

65. Міністрів призначає й усуває президент.

66. Президент є головний вожд в'йська й фльоти, а також виконавчих органів. Він призначає відповідних урядників і достойників.

67. Президент пильнує, щоб закони були виконані, але він не може усувати законів, ані увільняти в'д їх виконання.

68. Президент оголошує закони.

69. Силою самого закону хати збираються щороку в перший вівторок другого тижня жовтня. Збори продовжуються не менше, як два місяці. Президент має право скликати збори раніше призначеного реченця.

70. Президент має право змилування (амнестії) для засуджених, але він не може дати змилування міністрам.

71. Грошова надгорода президента ухвалюється законом що три роки.

72. Президент не має інших прав, крім наданих йому законом.

73. Президент не може бути молодший 35-літнього віку.

74. По укінченню шостилітнього реченця або смерти президента обирається новий.

75. Коли б президент явно знехтував цей основний закон, то обидві хати і вищий касаційний суд утворюють з себе «народній суд», який мав би право усунути президента і призначити нові вибори.

76. Ніхто не може бути міністром, коли він не є українцем з роду.

77. Міністри не мають права голосу в хатах.

78. Міністри мають право входити в кожну з хат і хата мусить їх вислухати, коли міністри того жадають. Хати мають право зажадати присутности міністрів.

79. Віддати міністрів судові може тільки хата представник'в. Судити міністрів має право тільки вищий касаційний суд.

80. Змилування засудженим міністрам може дати президент тільки на жадання однієї з двох хат.

82. Спори щодо суспільно-громадських прав належаться теж судам за виключеннями, законом установленими.

83. Ніякий суд, ніяка судова влада не може бути заведена інакше, як силою закону. Не можуть ніколи бути заведені надзвичайні судові інституції, під якою б назвою то не було.

84. Для цілої Всеукраїнської Спілки є тільки один вищий касаційний суд.

Цей суд не розглядає справу річево, крім суду над міністрами.

85. Засідання суду є публічні, хіба б ця публічність мала зашкодити суспільні моральні почуття. Тоді суд може зачинити двері, але не інакше, як одноголосно. Переступства преси та політичні ніколи не можуть розбиратись при зачинених дверях.

86. Усякий присуд мусить бути умотивований і виголошений при відчинених дверях.

87. Суд присяжних є для всіх карних злочинств, а також для переступств пресових і політичних.

88. Як мирові судді, так і судді колеґіяльні обираються місцевими радами, судді другої інстанції і судді касаційного суду призначаються президентом з кандидатів, обраних земськими радами та судами другої інстанції.

89. Спори щодо громадянських прав належаться виключно судам.

90. Судді обираються на три роки, а призначаються на ціле життя. Суддя не може бути усунений без судової постанови, переміщення судді може бути тільки за його згодою.

90. Президент призначає й усуває вс'х судових урядників.

91. Надгорода грішми суддів і урядників установляється законом.

92. Суддя не може виповняти інших офіціяльних обов'язків.

93. Суд другої інстанції є в кожн'й землі.

94. Кількість судів першої інстанції і судів комерційних установляється окремим законом.

САМОПРАВИ

95. Земські й громадські самоправи установляються своїми земськими й громадськими законами на ось цих підставах:

1. Кожна земля має свою земську раду, кожна громада свою громадську раду.
2. Земські й громадські ради вибирають з поміж себе управи, які і є виконавчою владою.
3. Всі урядовці є вибирані.
4. Права й обов'язки земських рад обмежовуються тим, що доторкається інтересу земель і громад.
5. Засідання рад є публічні.
6. Президентові або законодатнім хатам належиться право перешкодити радам земським або громадським виходити понад свої права і заважувати загальному добру Всеукраїнської Спілки.
7. Вибори до рад відбуваються через безпосереднє, рівне, потайне, загальне голосування.
8. Звіти (отчеты) з доходів, видатків і буджетів оголошуються.

96. Редакція всяких громадянських актів та удержання реєстрів належиться виключно до права громад.

ФІНАНСИ.

97. Датки на користь Всеукраїнської Спілки можуть бути установлені тільки земською радою.

Датки на користь громад можуть бути установлені тільки радою громадською.

98. Датки на користь Всеукраїнської Спілки мусять бути голосовані щорічно. Закони які їх установляють, мають силу тільки на один рік, коли не будуть поновлені.

99. Ніхто не може мати привілеїв від податків

100. Поза установлені законом податки ніхто не може вимагати від громадян ніяких дачок ані на користь Всеукраїнської Спілки, ані землі, ані громади.

101. Щороку законодатні хати визначають розмір видатків і голосують буджет.

102. Усі доходи й усі видатки мають бути заведені до буджету й до звіту.

103. Для перевірення звіту хата представників призначає контрольорів, на реченець визначений законом. Закон же визначає їх права й обов'язки.

ВІЙСЬКОВА СИЛА.

104. Всеукраїнська Спілка не має постійного війська.

105. Кожна громада має свою міліц'ю.

106. Сила й організація міліції, а також спосіб відбування в рав, права й обов'язки міліціонерів установляються окремим законом, який має силу тільки один рік, коли не буде поновлений.

107. Мобілізація міліції може бути зроблена тільки на підставі закону.

ЗАГАЛЬНІ УСТАНОВИ

108. Український нарід присвоює собі кольори: блакитний і жовтий.

109. Місто Київ є столицею Всеукраїнської Столиці, де перебуває президент і обидві хати.

110. Ніяка клятва не може бути встановлена без

окремого закону, який визначає й її формулу.

111. Усякий чужинець, що перебуває на території України, користується протекцією законів українських щодо його особи й майна.

112. Ніяка постанова, ніякий закон не єсть обов'язковий, коли він не оголошений у формі, законом установленій.

113. Основний закон не може бути спинений ані в суцільності, ані в частині.

ПЕРЕГЛЯД ОСНОВНОГО ЗАКОНУ.

114. Законодатна влада може виголосити, що годиться переглянути якийсь артикул основного закону.

Після такої заяви обидві хати є розв'язані силою самого закону і скликаються нові хати на підставі закону.

116. Законодатні хати не можуть ані проектувати зміну ані ухвалювати її, коли в засіданні не має двох третин усіх членів хати. В рівній мірі тільки зміна, ухвалена двома третинами членів, є законна.

ДОДАТКОВІ УСТАНОВИ.

117. Чужинці, що оселилися на Україні десять років до оголошення і заведення цього основного закону, уважаються, коли вони жили безупинно, на рівні з природними українцями, але ці права вони придбають тільки тоді, коли подадуть у протязі шости місяців заяву про своє бажання користуватись благом цього закону і не раніш, як через рік по заведенні цього закону. Це зголошення може мати тільки в тій громаді, де вони жили.

118. Всеукраїнський народний конгрес, який має установити цей основний закон, ухвалює також окремі закони:

1. Закон про працю.
2. Закон про пресу.
3. Закон про суд присяжних.
4. Закон про фінанси.
5. Закон про організацію судові.
6. Закон про відвічальність міністрів і ін...
7. Закон про нагороду грошову представників і урядників.
8. Військовий закон.
9. Закони карні та цивільні.
10. Закон про шкільну освіту.

З ДАВНІХ ЧАСІВ

ЛІТОПИСЕЦЬ

V. НЕСПОДІВАНКА ДЛЯ РАВІТ

Равіту гаряче підтримувала деяка «частина Європи», яка вже давно передтим мобілізувалася проти «української небезпеки». Це були московські поліційні пресові органи, україножерний «Кіевлянин», старе петербурзьке «Новоє Время» і свіжоспечена «Русь», «Маскофскія Ведомості», «Варшаскій Днєвнік», ну та, звичайно, і його, Равіти, рідна вшехпольська преса з львівським щоденником «Слово Польске» на чолі (Ґазета Варшавска», «Дзєннік Познаньскі»). Щодо решти Європи — то вона не відгукнулася. Але недовго.

Бо незабаром пролунав справді голосно протест великого норвезького письменника Бернштерне Бернсона. Великий норвежець цілком всупереч істеричним закликам Равіти виступив спочатку в обороні прав української нації, позбавленої Москвою навіть права вживати рідну мову. А потім Бернсон виступив і проти равітиних клієнтів, «Потоцьких», виступаючи за передачу магнатських ґрунтів українському селянству.

Тоді то вже петербурзьке «Новоє Время», тодішній пресовий штаб московського імперіялізму, остаточно визвірилося на великого норвезького письменника: «Каналья! Враг Рассеї!» А польська преса, своєрідно споріднена з цією петербурзькою редакцією, спочатку відмовчувалась, а згодом почала кисло мимрити, що все це наслідки «українських інтриг» покійного редактора Романа Сембратовича (1876-1906), передчасно згаслого ініціятора видання місячника «Україніше Рундшау» у Відні для інформації Європи в українській справі.

Шкода, що тодішні українські меценати (Симиренки, Чикаленки, Леонтовичі й інші) не подбали тоді, щоб завчасу заснувати подібні інформаційні видання про Україну в Парижі чи в Лондоні французькою й англійською мовами. Згодом брак такої акції, що висвітлювала нашу українську національну справу в державних центрах Франції й Англії, болюче відчувався по першій світовій війні в 1918-1920 роках.

Тоді саме виявилися фатальні наслідки браку послідовної, витривалої, впертої освідомної праці з нашого боку в країнах західніх демократій і через те наші вороги, москалі й поляки, могли водити західніх дипломатів за ніс так, як їм того хотілось. А наша українська дипломатія не в стані була конкурувати з експонентами Москви й Варшави на західніх терenах.

Але вернімося від цих запізнених роздумувань до нашої теми: подій 1906 року. Для того часу і для Середньої Європи праця Романа Сембратовича була корисна й потрібна, хоч не слід було провадити таку акцію в самім лише Відні, але й далі на Заході.

В листопаді 1906 року відомий тоді на цілім світі норвезький письменник Бернсон написав статтю про гноблення українського народу, яка появилася на сторінках паризького тижневого журналу «Le Courrier Europeen», а її в німецькій мові надрукувала віденська «Україніше Рундшау» за листопад 1906 року, текстом якої ми користуємося. Бернсон у цій статті писав:

> «Ще навіть нині існує в Європі понад тридцятьмільйоновий нарід, з причин державної конечности позбавлений своєї мови й національности, а позатим гноблений і мучений всілякими іншими

способами.

Двадцять вісім мільйонів цих людей належать до Росії, чотири мільйони до Австрії.

З усіх страшних доказів недосконалости нашої християнської релігії і нашої цивілізації цей є без сумніву найстрашніший: віра, що держава з наказу самодержавного володаря може скасувати роздроблену індивідуальність чужого народу.

Треба припускати, що всі ті, що від давна загубили віру в цього жорстокого ідола, зберегли ілюзію, що він залишається потрібним для других. Інакше не можна зрозуміти їхньог ставлення. Де залишаються християни Росії і Польщі? Вони ж творять суспільність справедливости і милосердя. І чи наші пророки миру, що мандрують зо свята на свято, не почувають себе діткненими слізми й муками цих мільйонів людей? Це ж є проте першою підвалиною миру, яка тут порушена, святе право народньої індивідуальности. Чому ж наука не підкреслює одверто політичне право через своїх найпокликаніших представників? Або філянтропія через своїх? Чому вони нам не кажуть, що це ганьба, одідичена від найтемнішої доби, що нікому не дано привілею мучити і скидати душу народу. Це втрата для всіх. Хто може зміряти можливості, що їх ховає в собі індивідуальність одного народу? Чи Росія від того стане могутніша, що вона сама вичерпується в своїх суєтливих зусиллях скувати надію 28 мільйонів людей, замість того, щоб користуватися вигодами від вільного розвитку такого великого народу? З усіх народів Росії українці мають у сучасній годині яскраво революційний дух. Цей повстанчий дух так само могутній, якими могли б бути творчі й гальмовані здатності цього народу, коли б йому було дозволено жити по своїй уподобі на йому приналежному ґрунті.

Чи можуть австрійські поляки краще боронити свою національність між багатьома чужими народами, коли вони одночасно гноблять чотири мільйони людей, що в сучасній порі могли б бути їхніми вірними спільниками!

Досі поляки користувалися великим співчуттям на Півдні, Заході й Півночі Європи і їх часто по дивляли. Але коли в далекій Європі випадково довідуються, що австрійські поляки, хоч і змагаються за свою свободу та єдність, гноблять слаб ший нарід — то зникне так само подив як і співчуття. Так стоїть справа для нас, що знаємо обставини і нашим владним обов'язком є ще дальше ширення знання тих обставин. Велика й непобо нація українців заслуговує на те, щоб здобувати дружбу всіх вільних народів. У свята і ввечері, коли ви за звичаєм ваших предків співаєте ваші такі зворушливі пісні, знайте, що ви більше не самотні, бо вас чують далеко. Знайте, що ваші скарги подвоюють наше співчуття й наше обурення, доки не станете непереможними».

З МИНУЛИХ ДНІВ

ЩЕ ДО СПРАВИ АТЕНТАТУ НА ПРЕЗИДЕНТА ВОЙЦЕХОВСКОГО

В числі 11(95) «Самостійної України» за листопад 1956 поміщено розповідь інж. Федора Яцури, хем'ка УВО, про підготову й виконання атентату на польського президента Станислава Войцеховского у Львові 1924 року. Один з безпосередніх виконавців атентату, Теофіль Ольшанський, відгукнувся, надсилаючи до редакції додаткові інформації-спогади в цій справі, що їх подаємо понижче в обробітці Зиновія Книша

Запрошуємо наших читачів до співпраці в цій ділянці, просимо надсилати спогади, матеріяли й документи до історії українського націоналістичного руху.

В 1924 році, коли плянувався атентат на президента Войцеховського, я проживав у Хирові. Там провів я свої дитячі роки, національне виховання дістав від свойого батька, о. Івана Ольшанського, відомого на всю Хирівщину громадського діяча, організатора «Просвіт» і кредитових кооператив, а в часі війни — польового духовника в українській армії. Хоч мені було тоді всього 19 років, але мав я вже за собою два роки праці в УВО і деякий бойовий досвід, бравши участь у різних акціях, що їх наша організація — дуже активна в тому часі в Перемищині — проводила в роках 1922-1923. Хирів належав до перемиської округи УВО, Окружним Командантом був тоді в нас сотник Євген Зиблікевич.

Одного дня пізнім літом повідомлено мене, щоб я прийшов на залізничу станцію в Перемишлі, готовий до дороги. На станції ждав на мене сот. Зиблікевич. Короткими словами сповістив мені, що їдемо до Львова, взиває нас туди Крайова Команда УВО. Квитки вже були закуплені, ми всіли до поїзду, замішалися між новобранців, що їхали до війська, співаючи пісень — ніхто не звертав на нас уваги.

У Львові переїхали ми трамваєм середмістя і зайшли на якусь вулицю під горою. Підійшли під муровану загорожу, Зиблікевич потиснув дзвінок, вийшла монахиня і мовчки впустила нас, показавши двері в будинку на подвір'ї. Ввійшли ми в невелику кімнату з двома ліжками й столом по середині. Несподівано для мене застав я там мого шкільного товариша, Деркача. За якійсь час прийшло туди більше людей. Як я пізніше довідався, один з них був Юліян Головінський — його називали «Юрик» — а другий — Сеник-Грибівський. Третій з вигляду дуже подобав на полк. Романа Сушка і я довгий час був переконаний проте, доки не довідався, що в тому часі полк. Сушка зовсім не було у Львові, отже мусів це бути хтось інший, з вигляду до нього подібний. Четвертого не знав я зовсім і ніколи пізніше не стрічав.

Ро крили мені причину мойого приїзду: буде виконаний атентат на представника польських уря-

дої их кол і передбачений на одного з виконавців.

— Чи ви готові на таке діло?

— Так, — відповідаю без вагання.

— Чи здаєте собі справу з того, що це небезпечне, майже нема надії на втечу, можна згинути разом зо своєю жертвою? А коли зловлять — тяжкі тортури і також смерть. Чи чуєтеся в силі витерпіти те і нікого не зрадити?

Ці запити мене трохи подражнили, мені здавалося, що вони піддають під сумнів мою відвагу і сміливість у небезпеці.

— Не боюся ляхів і хочу виконати цей атентат, — кажу їм, — але вважайте, що ані мене ще не зловили, ані не засудили, і я певний, що як і попер дн:ми ра ами виходив ціло так і тепер вислизнуся якось.

Моя дещо закукурічена постава — я ж мав тоді всього 19 літ! — внесла трохи веселости в поважну атмосферу.

Щось почали вони між собою говорити півголосом. По мінах і руках пізнавав я, що Урбан — так називався тоді Сеник — був проти того, щоб допустити мене, але переважила думка Юрика і стануло на тому, що я лишаюся у Львові.

Попращався я з сот. Зибліkевичем.

— Не посоромітe нам Перемишля, — були його останні слова.

Стільки всього знав я, що атентат відбудеться за яких два тижні, але не мав поняття, на кого. Всякі думки скакали мені по голові... Може на поліційного комісаря Кайдана? Цей Кайдан був зненавиджений у цілій Галичині, він страшне знущався над в'язнями, ломив ребра і розбивав голови, давно вже варто було б йому скрутити в'язи і майнуло мені по голові, чи не мені це припало на долю пометитися за муки товаришів.

Першу ніч перeспав я в дядька, Миколи Чапельського. Сказав йому, що приїхав до Львова записатися на тайний український університет.

Щодня стрічався я з якимись бойовиками УВО, що знайомили мене з містом, особливо з вулицями й вуличками, де, як я догадувався, мав відбутися атентат. Ані вони мене, ані я їх не знав, дістав я псевдо Юрченко і так мене вони називали. Мабуть і не знали, чого я сюди приїхав, принаймні не говорили про те зо мною.

На два дні перед акцією знову приведено мене до Юрика-Головінського. Ще поставив він мені кілька запитів і на кінці каже:

За два дні зачинаються у Львові «Тарґі Всходнє». На їх відкриття приїде з Варшави президент Войцеховскі. УВО не може дозволити, щоб по українській землі ходив і відбував собі паради президент Польщі, ворожої держави, що окупувала частину України. Вам призначено кинути на нього бомбу. Цей акт має для нас велике значення, вістка про нього рознесеться широко по світі і це буде голосним і чинним протестом українського народу проти неправної польської державности на наших землях.

Трохи не підскочив я з радощів, що така велика честь упала на мене — з сотень і тисячів бойовиків УВО вибрала якраз мене. Я відразу почув на собі тягар відповідальности і постановив собі в дусі, що мушу справитися так, щоб збільшити славу своєї організації, оправдати її довір'я до моєї особи.

— За скоро радієте, — продовжує Головінський, послухайте до кінця найперше. Після того, як кинете бомбу — не втікайте, стійте на місці. Втеча й так вам нічого не поможе, бо або вибух бомби вб'є вас разом з іншими, або звернете на себе увагу в той спосіб і вас зараз же зловлять. Якщо залишитеся живі — поліція вас арештує. В слідстві маєте заявити, що ви член «Української Військової Організації» і кинули бомбу з її наказу на голову ворожої держави, що насильно й безправно окупувала українські землі, з чим український нарід не погодився і ніколи не погодиться. Добре собі те запам'ятайте, вивчіть на пам'ять, щоб не наплести яких небелиць. З того вийде велика справа в суді і ми це використаємо політично. Оборону дістанете якнайкращу, хоч вона вам нінащо не здасться — доля ваша пересуджена.

Попросив я, щоб на оборону в суді допущено мойого дядька, д-ра Теофіля Кормоша, адвоката й видатного українського діяча в Перемишлі.

— В станній хвилі ще раз запитую вас, — говорить далі Головінський, — чи нема в вас вагання тепер, коли знаєте, що для виконавця атентату майже нема рятунку. Якщо в вас хоч дрібка сумніву в свою здатність виконати все як слід і витримати до кінця по цих інструкціях — є ще час завернутися і не будемо це вважати соромом для вас.

— Смерть мені не страшна, ляхів не боюся і нізащо в світі не зрікся б я чести виконати цей атентат.

— Гаразд. Уважайте ж, що по вашій поведінці світ судитиме не тільки вас одного — тут ідеться про честь і славу цілої УВО, покажіть себе гідним її бойовиком. Всі подробиці вияснить вам Урбан. До рідні вже не вернетеся, нікуди виходити не будете, з ніким стрічатися не вільно, — рубає Юрик, як сокирою.

Потиснув мені руку й пішов. Розійшлися всі, лишився Сеник, Деркач та ще один бойовик, мені незнаний. Може це й був інж. Яцура.

Коли прийшов день атентату, цей бойовик дав мені бомбу: була досить легка, виглядала на консерву, завинену в бурий папір. пояснив мені, як її тримати й нести, бо якби впала — ні волоска з мене лишилося б. Тримати її мав я на руці, прикривши дощевиком.

На столі лежали рівні револьвери й пістолі. Сеник дав мені один — чомусь не сподобався він мені, хоч мене запевняли, що це дуже добра зброя. Щось наче торкнуло мене — зарепетував я його

над матрасом і в тій хвилі він вистрілив. Не добрий, невідповідно забезпечений і зашвидко стріляє. Вибрав я собі другий, бельгійської марки, випробував — тягар якраз добрий мені до руки. Вложив його до кишені і припереза̀в легко поясом.

Пістоль мав мені служити не для моеї оборони, тільки щоб докінчити ним атентат, якби якимсь чудом Войцеховскі вийшов живий після вибуху, казали мені, що такі випадки траплялися в різних революційних актах.

Інж. Яцура описує в своїому спогаді, що він розпроваджував атентатчиків на місця. Я зовсім не знав про те, що крім мене ще передбачений запасний бойовик, на випадок, якби моя бомба не експльодувала. Так само не пригадую собі, щоб він завів мене на місце, можливо, що супроводжав він другого бойовика, або йшов у якійсь віддалі ззаду чи спереду, але на місце запровадив мене Урбан. Міста я добре не знав і трудно мені тепер описати, якими ми йшли вулицями. Пам'ятаю, що минули ми будинок великої пошти, потім ішли вулицею, де була висока залізна огорожа, вулиця була вузька й виходила на Марійську Площу.

Не доходячи до кінця цеї вулиці, Сеник пристанув.

— Тут вас лишаю, виберіть собі зручне місце між глядачами, — решта залежить від вас.

Ще дав мені годинник, пам'ятаю, був при ньому ґерданчик, і зник у юрбі без прощання.

Маса народу на вулицях. Бачу, вештаються якісь людці, декого запитують за особистими виказками. Я дістав виказку на ім'я «Юзеф Калєціньскі» десь з Тернопільщини, не пригадую, хто й коли мені її передав.

Щось не виглядало мені це місце зручне для атентату. Хотілося б мені, щоб це сталося десь так, що не тільки вбило б Войцеховского, але щоб бачило це якнайбільше людей.

В кишені мав я примірник польської львівської газети «Век Нови», там була описна траса, кудою і в якій порі буде проїжджати Войцеховскі. Постановив я собі вибрати інше місце і здавалося мені, що найліпше буде коло кав'ярні «Де ля пе». Хоч підходило щойно під полудне, а президент мав переїжджати туди аж коло третьої години, але народу багато, ходити невигідно. На місці мусів я бути завчасу, бо могло скластися так, що в останній хвилі зайшли б зміни і Войцеховскі переїхав би скоріше. Помимо великого натовпу пощастило мені знайти місце на лавочці на Марійській Площі, там я присів, вижидаючи свого часу, щоб не звертаи на себе уваги.

Переходити з одної сторони майдану на другий було дуже тяжко, поліція тримала кордон, щоб юрба не виливалася з хідників на вулиці, все ж таки я протиснувся і станув на вибранім місці.

Показалося, що не можна спокійно встояти, та й небезпечно з бомбою в руках. Люди тиснуться, задні штовхають передніх і я чую, як тиск юрби пересуває мене до заду, під стіни кам'яниць. Якось удалося мені знову протиснутися до перэду, станув я коло залізної лямпи, що частинно хоронила мене перед юрбою цікавих.

Чути — гамір стає голосніший. Здалеку доносяться витуки — кричать «нех жие». Бачу вершників з оголеними шаблями, не звернур уваги, чи поліційна охорона, чи військова ескорта. Почот їде нешвидко, видно вжа й Войцеховского, стоїть не то в кариті, не то в фіякрі, з сивою бородою й вусами, в руках тримає циліндер, усміхається і кланяється на боки. Юрба навколо верещить «нех жие», махає руками й капелюхами, вереск, аж у вухах лящить. Ось-ось і прийде мій момент... Довге вижидання притупило трохи піднесений нервовий настрій у мене, тепер знову дух напружився в мені аж до болю, ще секунда-дві і пора кидати. А я стиснений відусіль так, що й руки витягнути годі! Шарпнувся я наглим зусиллям, зробив трохи місця навколо себе і жбурнув бомбу луком понад голови, ціляючи між коней і кариту.

Ще летить вона в повітрі, а вже хтось крикнув — бомба! Юрба в натовпі кидається назад — та ба, нема куди тікати, скрізь повно людей. Поліцаї що мали пильнувати безпеки й порядку, перші п'ятами накивали. Тримаюся інструкції Урбана і стою на місці. Але що це? Не чути вибуху! Намагаюся витягнути з припересаної поясом кишені пістоль. Тимчасом прорідилося від людей, що на всі сторони пустилися навтікача, стало мені видно вулицю. Дивлюся — бомба лежить, з неї куриться дим, тліє папір... Карита вже минула її, тепер об'їжджають її вершники. Якби була в мене друга бомба — був чудовий момент тепер уже напевно скінчити з Войцяховскім. А так, заки я дібрався до свого пістоля — він уже був далеко.

Люди все ще розбігаються, але поліція вже опритомніла, замикає брами до кам'яниць, легітимує підозрілих. Іду спокійним кроком, щоб якнайдальше від місця випадку. В тім моменті підходить гострим кроком поліцист у мойому напрямі. Витягаю годинник — висувається ґерданчик з золотим левом, прикриваю його долонею — вдаю, що заінтересувався часом.

— Третя година, — кажу поліцистові.

А він тільки махнув рукою і перейшов попри мене.

Прилучився я до якихсь панночок, щоб виглядало, наче б я тут прийшов у товаристві, і так відбився досить далеко від місця, де впала бомба. Безпечно вже дійшов до св. Юра, засунув пістоль під велику скриню на коридорі напроти дверей до мешкання мого дядька, і застукав у двері. Чому так пізно приходжу, питаються, чому не був на обіді? Розказую, що проходжувався по місті, там великий рух, кажуть, хтось кинув бомбу на польського президента. Певно це зробила УВО.

Під вечір поїхав я на місце, де відбувалися мої зустрічі, застав там тільки Деркача, не міг довіда-

тися, що мені дальше робити, з тим і назад вернувся. А на другий день раненько вбігає тітка:

— Вставай-но швидше, Сеник за тобою прийшов. Чого він хоче від тебе? Чи не замішався ти, небоже, в учорашню справу?

Хто такий Сеник, я не знав, назвище нічого мені не говорило. В другій кімнаті побачив Урбана і так довідався про його правдиве ім'я.

Казав мені негайно їхати додому. Відвіз на станцію, там я віддав йому годинник і попращався з ним.

А вдома всі цікаві, як то було у Львові, хто міг кинути бомбу, чому вона не вибухла і т. д. Засипали мене градом питань і приперли до стіни — мусів я признатися. Батько знервувався трохи і гримав на мене, але мати тільки посміхнулася.

— Він же ж з козацького роду, то й не диво, що ваблять його до себе пригоди.

Мати в мене з Наддніпрянської України і походила з роду, що в давнині козакував.

Не довго побував удома, за кілька днів приїхав Дркач. Треба мені негайно киїжджати за границю. Покищо ніхто не підозріває мене, поліція зловила якогось жида Штайґера і звалила йому на плечі атентат. Але можливо, що УВО мусітиме складати якісь заяви, для неї краще, коли буду за границею, тоді в неї розв'язані руки. Жодних клунків не брати, їхати як стою, по другому боці постараються мені все потрібне. Зголошуся в Кракові на подану адресу за кличкою.

Як їхати, то їхати, хочби й зараз, нема що баритися. Попращався я з батьками — ще й досі в мене перед очима образ батька, що благословить мене іконою — від того часу вже їх не бачив.

В Кракові привітав мене Сеник. До Німеччини поїду через станцію в Бойтен, з-польська Битом, де стріне мене чоловік і покаже, кудою перейти границю. На другому боці маю зголоситися на станції в німця Новака, нашого помічника.

Все те виглядало, як дитяча іграшка: поїдеш до границі, прийдеш над границею, перейдеш границю. А коли прийшлося до дійсности, показалося воно далеко не таке просте. Найперше, молодий чоловік, що перейняв мене в Бойтені, тільки показав мені напрям границі і місце, де звичайно стоїть гранична сторожа. Іти, доки не побачу залізничу станцію на німецькому боці.

Настала ніч, дощик накрапував злегенька, темрява — хоч в око стріль. Пустився я обережно, поволі очі привикли до пітьми. Перейшов якийсь лісок, іду картоплищем. Щось за довго, думаю собі. В тій хвилині понад полем заблисли світла рефлектора і я гепнув собою об землю. Смуга світла пролетіла надо мною, від того темнота ще густіша стала. Лякався я піднятися, бо може знову пійиає мене проміння рефлектора — поповз я кількадесять кроків і доліз до кущів. Поміж хащами й деревами жвавенько продираюся, не знаючи, чи в доброму напрямі, коби тільки наперед. Нагло — собака забрехала, десь зовсім близько. Почулася якась метушня. Пустився я бігцем — не чути, щоб хтось мене здоганяв. Виліз я на дерево, щоб сховатися й перепочити. Крізь дерева видно світло ручних рефлекторів, чути брехіт собаки, тріщить ріщя під ногами. Все пересунулося зовсім недалеко від мене... і затихло.

Тимчасом хмари розійшлися і прояснилося. Зліз я зо свого дерева, скоро натрапив на залізничі рейки і здавалося мені, що йдуть вони в доброму для мене напрямі — від Польщі до Німеччини. Мабуть я вже по німецькій стороні, думаю собі, іду здовж рейок, може станція вже близько. Напроти мене кроки, іду безпечно, нема чого скриватися. Бачу — уніформа, якась непольська, певно німецька. Привітався я по-німецьки і дуже мені це йшло пиняво, не багато тієї німецької мови виніс я з гімназії. Нічого не розумію, що він мені говорить. Чоловік перейшов на ломану польську мову і вияснює мені, що тут ще Польща, до границі все ще добрих кілька кілометрів, увесь час лісом попри залізничий шлях. Тільки дуже вважати, надграничні стежі частенько сюдою вештаються.

Посіріло вже, хутко день настане — а я все ще на польському боці. Не інакше, тільки блуд мене вчепився, блукаю колісцем у темноті. Ще раз наткнувся я на сторожу, скрився в якій великій хаті, що дивним дивом стояла порожня.

Стояв білий день, коли дійшов я до німецької залізничої станції. Там мене справили до Новака, що завіз мене до Бреслява. Ще раз затерпла на мені шкура, коли ми проїздили через клин польської території, де присівся до нас один польський сержант.

— От яке добро у вас в Польщі, — каже йому Новак, показуючи на мене, — коли люди звідти до нас на роботи втікають.

— А ти що за один? — питається мене сержант.

— Слюсар .

— Покажи свої руки.

Простягаю руки, долонями вниз.

— З тебе такий слюсар, як з мене «біскуп».

Видно, що перехід на німецький бік за роботою не був рідким явищем у тих часах, бо ніхто мною більше не цікавився.

У Бресляві пересидів я годину в німецькому арешті, там і поснідав. Опісля засудили мене на тридцять марок кари за нелеґальний перехід границі та й пустили — іди собі, чоловіче добрий, куди хочеш, та й роби, що хочеш.

Лишилося мені всього стільки грошей, щоб пустити телеграму на адресу, де мав я зголоситися в Берліні. За два дні прийшли мені звідти гроші на дорогу, тимчасом харчувався я у в'язничного сторожа, що змилосердився надо мною і пускав мене ночувати до арешту, зовсім чистого і приличного.

Коли всідав я на поїзд до Берліна — давні вра-

ження родилися в мене в душі. Ось так покинув я рідну землю, ще один розділ життя замкнувся за мною. Почалися нові пригоди, на еміґрації, і хоч більше тридцяти років проминуло з того часу, хоч і образ рідного краю померк у моїй пам'яті, та все здається мені, що далі їду тим поїздом у незнаний світ і може побачу ще Україну, що її покинув перед 33 роками.

Л. Биковський

З ПРИВОДУ ОДНОЇ КНИЖКИ

(Лист до редакції «Самостійної України)

Нещодавно опинилася на мойому столі брошура: *Д-р Юліян Вассиян — Одиниця й суспільність* (суспільно-філософічні нариси), вид. «Золоті Ворота», Торонто 1957, 90 ст., ціна 1 дол.

Надіслав її редактор місячника «Самостійна Україна» п. Зиновій Книш, заходами якого вона вийшла в світ. Я відклав надіслане, разом з іншими матеріялами, для перегляду у «слушний час». Вскорі трапилася така нагода, без спеціяльного бажання вглянути у цей твір.

Спіткало мене при цьому «приємне розчарування»: переглянувши життєпис автора, вміщений на початку книги, такий типовий для наших буревійних часів, я кинув оком на дальші сторінки і... вже не зміг відірватися від них... Одним прожогом, напротязі дня, проковтнув увесь матеріял! Потім по кількох днях мене потягло до книги знову! І так кількома наворотами!

Твір покійного д-ра Юліяна Вассияна своїм глибоким мисоціологічним і націологічним змістом викликав у мене зворушливі спомини про колишні, подібні, семінарного типу, зібрання у Варшаві, з покійним д-ром Юрієм Липою на чолі. Підо впливом їх подякував я за несподівану й цінну посилку. У відповідь на мій ентузіястичний лист редакція «Самостійної України» запропонувала оформити дещо вміщене в ньому для ширшої громадськости.

Роблю це з «острахом» — бо ж не тільки проблеми, що їх порушив д-р Юліян Вассиян у своєму творі, але й науково-об'єктивна метода їх трактування, вимагають відповідного високого рівня в обговоренні публікації.

За законами «бібліопсихології» 1) кожний автор, через свою книжку, знаходить властивого собі читача, і навпаки — кожний читач, через відповідну для нього книжку, лучиться духово з автором. В найвлучніших бібліопсихологічних комбінаціях досягається найкраще використання твору і найбільший вислід — взаємовплив. В світлі цієї теорії підписаний мав щастя належати до такої читацької групи твору д-ра Юліяна Вассияна. Але, на жаль, через багато причин спроможний виконати бажання редакції «Самостійної України» тільки почасти, пишучи не так про зміст книги, як з приводу неї.

Книжка д-ра Юліяна Вассияна складається з «Передмови» біо-бібліографічного характеру (зо світлиною автора), що її зладив Зиновій Книш. З неї довідуємось про життя покійного д-ра Юліяна Вассияна, його політично-громадську діяльність, публіцистично-наукову творчість, та про те, що редакція «Самостійної «України» має в свойому розпорядженні частину архівної спадщини по д-рові Юліянові Вассиянові. Нині приступлено до дбайливого опрацьовання тих матеріялів і позмозі оголошення їх друком у часописах 2) та окремими публікаціями. Предложена річ — перша в цій серії.

Властивий зміст книги складається з трьох розвідок з суспільно-філософічної тематики. Вони в'яжуться разом у цілість. Написані вони в тюрмі в Сєдльцах, Польща, 1934 року, але перечитував їх автор і доповняв своїми замітками вже в післявоєнних роках.

Він скромно називає свої нариси «імпровізованим жмутом думок», продуманих у різних хвилинах життя. Не маємо тут можливости переповідати увесь зміст нарисів. Звернемо увагу лише на деякі думки, в них висловлені, що зацікавили нас спецяльно.

Ключевою думкою в першому нарисі п. з. «Одиниця й суспільність» — є проблема відношення одиниці до суспільности. Автор робить аналізу поняття «суспільности» й «одиниці» та окреслює взаємовідношення між ними. Досі, у відповідній літературі, обговорювалися переважно проблеми «маси» й «одиниці», та взаємовідношення між ними і чергування на коні історії. 3)

Д-р Юліян Вассиян глибше продумує проблему, переходячи від поняття механістичної «маси» до поняття «суспільности, як органічної цілости, індивідуалізованої в своїй складовій будові, ієрархізованої в поділі функцій як людський організм» (див. ст. 11). Одиниця, на його думку, «це не тільки орган суспільности, але в першій мірі її підмет» (ст. 13). Взаємовідношення між ними — «одиниця врощена в суспільність, як у свій природній ґрунт і навпаки, суспільність зроджує з себе одиницю як вислів своїх життєвих сил... Суспільність не існує поза одиницями але в них...» (ст. 12-13). Одиниця, на думку автора, репрезентує органічно дальший розвиток, вона, виплекана на всезростаючому духовому багатстві суспільности, стається «одиницею вищого типу» здатною до дальшого розвитку, для якого умови органічного-земного життя були тільки підготовчою стадією... «Сягаючи, конспективно, в позаземські сфери, автор уважає, що ці думки треба розвинути в більшу розвідку — «тоді вони стануть яснішими» (ст. 14).

В другій розвідці п. з. «Індивідуальність-індивідуум», що найбільша розміром і найбагатша оригінальними і цікавими думками, червоною ниткою проходить авторське розуміння істоти всесвіту: «... цілий світ як *підмет*, так можна б окреслити абсолютну форму його мотиву в світовому діянні. Обидві скрайні точки цілого космікного циклю — *матерія*, як об'єкт, можливість, засіб, матеріял і *дух*, як підмет, рух, творчість — найнижча і найвища позиція Всього» (ст. 36-37). Світовий процес полягає в тому «що відбувається постійне поширення підметової (духової) сфери на рахунок зменшення безвиразної маси матерії» (ст. 336). Нам здається, що то-

1) Наука про психологію автора, книги й читача, та взаємовідносин між ними. Див. працю: N. Roubakin: La psychologie bibliogique. Vals. I-II. Lansanne 1922.

2) Див. «Назад до Шевченка», «С. У.», ч. 3, за березень 1957, ст. 7-12; «Простір між Москвою і Візантією», там же, ч. 4, за квітень 1957, ст. 6-10; ч. 5, за травень 1957, ст. 5-8; ч. 6, за червень 1957, ст. 4-6.

3) Див. напр., праці польського науковця проф. Яна Кохановського.

го роду світогляд наближається до вільного переказу релігійно-філософічних засад Мітраїзму, колишньої релігії іранського походження. Вона була поширена також і в середземно-морському та понтійському, просторах, в тому числі й на українських землях. Довший час боролася з всезростаючим християнством і заникла з причин деяких устарілих форм [4]).

Д-р Юрій Липа, що зглиблював праоснови української духовости, цікавився найдавнішими українськими віруваннями, як напр. культом «Бога-Сонця» [5]), та впливами Мітраїзму на формування української духовости. Вивчаючи ці проблеми, він задумав укласти трьохтомовий твір п. з. «Іран і Україна в пра- та історичних взаєминах» [6]). Мітраїзм у цій праці займав чільне місце. Перший розділ розвідки був написаний навесні 1944 року надісланий авторові цих рядків до друку. На жаль машинопис пропав у метушні польського повстання в Варшаві (серпень-вересень 1944). Копія його знаходиться в архівах автора, що трагічно згинув восени 1944. Оскільки мені відомо, Вассиян і Липа не мок у подібних мислителів.

З попередньою в'яжеться й наступна тема, що її д-р Юліян Вассиян порушує в цій же статті. Він уважає що «... природа працювала довго, заки зложила надзвичайно складний механізм живого організму. Зложивши його вона, (немов би) станула на місці, немов би досягнула найвищий щабель розвитку і від тієї хвилі... наступає зворот не тільки напрямку, але й самої істоти людського розвитку: людина витворює собі цілий ряд форм.. духового життя і тут виявляє небувалу ініціятиву і глибину... В тому відношенні розвивається в людині широко цілком не подібний до фізичного життя психічний вимір... Межі якого (духового світу) не устійнені... Цей світ росте в безконечність, змінюючи свій вигляд...» (ст. 60-63).

Читаючи ці рядки бачимо, що автор їх спромігся «станути над» (ст. 56) колючками свойого життя постійно «переслідуваного». Він є непересічним «духовим оптимістом». При тому д-р Юліян Вассиян глядить джерело майбутности людства в самій же людині — в її духових первнях... У цьому відношенні він співзгучний з думками деяких видатних новітніх мислителів [7]).

В останній розвідці п. з. «Історія як дефініція» автор пробує відслонити онтологічне середовище думки про історію як дефініцію. Вона, на його погляд, представляє сферу здійсненого..., вона дефініює — дійсне в безконечній сфері можливого. З хаосу хотінь, боротьби, суперечностей видобуває синтетичний процес історії, середню дійсности, як вислід усіх сил у грі діялектичного процесу емуляції» (ст. 89-90). У своїх міркуваннях автор виходить з розгляду «внутрішньої історії» поокремих людей. Отже, нам здається, що цікаві думки д-ра Юліяна Вассияна можна віднести до групи психологічних дефініцій історії. Вони, може й найбільш влучні, все таки не вистачають для цілковитого усталення поняття історії та історичного процесу.

Вчитуючись у ці думки-матеріяли і продумуючи їх, за вказівками автора, приходимо до висновку, що його скромна оцінка своєї праці-конспекту знаходить тільки частинне оправдання. Поза строгим і логічним думанням трапляється в деяких місцях недоговорення, неможливість ширше розвинути твердження (іноді й спірні) з причини браку під руками на той час відповідної джерельної літератури, або не сприятливих обставин для творчости, напр. нидіння по в'язницях тощо. Поза тим подане в цих нарисах свідчить про основну освіту автора, його широку ерудицію в царинах філософії і соціології, зокрема німецької.

З духу й високого рівня, на якому уложено твір, цілком логічно випливає уникання ним безплодної полеміки з попередніми мислителями в царинах соціології і націології [8]). Д-р Юліян Вассиян з усталених попередніми складників «нації» далі розвиває і погл[иблює] складник «волево-духовий», висловлює в цьому напрямі низку цінних думок і шукає окреслення поняття «нації» в цій площині.

Натомість йому слабше вдаються місця, де він від теоретизування (соціології) пробує перейти до практичних висновків і потягнень (соціологічної технології): напр. див. у випадку необхідности приспішення процесу національного дозрівання мас.

Твір д-р Юліяна Вассияна, своїми якостями, позитивно вирізняється з посеред інших того роду «писань». Автор сам перебуває і вводить свойого читача повсякчас в атмосферу понять: руху й духу. Обговорює ці поняття наближаючись до світогляду стародавніх філософів, але в світлі досягнень сучасної науки. В своїх міркуваннях він пробує вийти поза межі земського (в часі й просторі) існування людей. Кидається ввічі особлива піднесена духова атмосфера автора, підбор думок, що його інтересують, їх небуденне, оригінальне трактування. Твір д-ра Юліяна Вассияна, хоч призначений ніби то для однодумців, має загально-людські прикмети. Його можна радити читати всім, кому не вистачає тільки повсякденне життя з його біжучими і скороминаючими дрібними клопотами.

4) Про Мітраїзм писав в українській науковій літературі проф. Є. Онацький.

5) Див. його розвідку «Міт Півдня», «Чорноморський Збірник», кн. 3, Варшава 1943.

6) Див. Л. Биковський — «Публіцистика Ю. Липи», «Розбудова Держави», Денвер, ч. 17, 1955, ст. 120.

7) Див. напр. твір нобелівського лявреата — A. Carrel — The Unknown man. New York and London 1935, 346 ст.

8) Див. напр., відповідні праці: М. Драгоманова, М. Грушевського, Отто Бауера, Кістяківського, Л. Василевського, В. Старосольського, а особливо О. Бочковського.

Мандрівка по журналах

«ЖОВТЕНЬ», ч. 10. В Чехословаччині відбулося відзначення ювілею **І. Франка, їздила туди** делеґація з Совєтської України і член її, кандидат філологічних наук **Маріян Мундяк, звітує про те в «Хроніці».** Цікаво, що ювілеєві Франка більше присвячено уваги Словаччині, **як у Празі й узагалі в Чехії. Загальнодержавна** чехословацька **конференція,** присвячена **чехословацько-українським** взаємозв'язкам, **відбулася при кінці травня м. р. в Пряшеві. Виявилося** при тій нагоді, що Прага і [illegible] відносно забезпечені виданнями з Совєтської України, але «Пряшів, який особливо **ними зацікавлений,** добуває їх з великим трудом, в дуже обмеженій кількості».

А чому ж мало б бути інакше? Адже всі українські книжки можна виписувати тільки через центральну торгівлю в Москві і вона рішає, що, скільки й куди можна висилати. Ліпше нехай пряшівські українці читають книжки «на мові Леніна».

В слов'янському **інституті Чехословаччини,** де опрацьовуються різні словники, вже вийшли три томи «чудового» «Великого російсько-чеського словника». Делеґація довідалася від працівників відділу лексикографії, що автор Лемчук опрацював українсько-чеський словник, але вийде він тільки тоді, коли наклад замовлять книгарні України.

Дружба — дружбою, але інтерес — інтересом.

«ДНІПРО», ч. 10. Олексій Герасименко в статті «Знедолена юність» проливає крокодилячі сльози над долею молоді в капіталістичних країнах. Зібрано там копицю жахливих речей, як ось те, що в Еспанії що три хвилини гине дитина, що спортові клюби торгують людьми, як худобою, що в Італії третина населення

неписьменна і т. д. Не трудно знайти біду в світі, коли хтось за нею шукає, бо біда в світі ніколи не переводилася.

Але послухаймо, що знайшов він в Америці:

1. є тут 20 мільйонів неписьменних,

2. діти живуть надголодь, а в місті Сан-Луіс-Обіспо в Каліфорнії на лекціях у школі непритомніють з голоду,

3. за навчання в вищих школах треба платити від 700 до 2.500 долярів і простим ллюдям це не під силу.

4. молодь затроєна «коміксами». Аналіз 92 серій коміксів показав, що в них містилося 216 великих і 309 дрібних злочинів, 86 садистичних актів, 522 каліцтв і 14 вбивств з докладним показом, як вони чинилися, 287 випадків антигромадської поведінки.

Наслідком того в ЗДА щороку робиться около двох мільйонів серйозних злочинів, кожні 18 секунд — злочин. Щодня 255 ґвалтувань, 35 убивств, понад 300 дрібних злочинів.

Не закриваючи очей на темні сторінки суспільного життя в вільних країнах, нам цікаво було б знати тільки дві речі:

1. як випала б порівняльна статистика злочинів у ЗДА і в СССР?

2. коли в Америці такі жахливі відносини, а в СССР таке райське і морально-чисте життя, як зареаґували б люди в СССР, якби нагло дозволено їм вільно їхати в якунебудь країну світу, чи не опустів би СССР і чи не мріяв би кожен щасливий «ґражданін», щоб дістатися до пекельної Америки?

Статистики злочинів СССР ніколи не проголосить, принаймні правдивої, бо вона підняла б волосся на головї навіть у самих його громадян. Але ось деяке світло на ці чудові відносини, в яких живе молодь СССР — не вибрана, тільки в своїй масі — кидає нам драма Юрія Яновського п. н. «Дочка прокурора», в журналі *«Вітчизна», ч. 10, жовтень 1956,* що описує діяння злодійської шайки в одній з великоміських шкіл. Не важне те, що в закінченні драми «по плану» прокурор, оборонець, суддя і комсомол спільно рятують шкільну молодь перед «ворогами народу», важне те, що в совєтських школах крадуть не окремі діти, тільки цілі злодійські банди і що до боротьби з ними не вистачає ані самих поліційних засобів, ані самих суспільних і що увагу до себе прикувало воно в знаменитого письменника і що дозволено йому про те писати, бо вже не можна того перед ніким закрити.

Отож хіба сказати б нам авторам «Дніпра» старовинним висказом: «лікарю, ісцилися сам!»

«ВІТЧИЗНА» ч. 11. Терень Масенко пише репортаж «Під небом Гуцульщини». Побував він там два рази, після «визволення» 1939 року і вдруге тепер, і хоч не далеко заїхав, бо дальше села Великі Ключі в коломийському районі не бував, але бачив Карпати на небосклоні, а гуцулів на ярмарку в Коломиї і в шкільному гуртожитку. В репортажі, як у всьому, що писане в Совєтах, смердить казьонщина, проте вона не може закрити подиву автора до гуцульської країни та до її народу. Це особливо виходить на яву в його міркуваннях, коли дивиться на гуцульський танок «аркан»:

> «Тільки справжні сини гір, волелюбні предки могли залишити в спадщину такий буйний і гордовитий танець. Леґіня, що танцює «аркан», не можна уявити з похиленою перед паном головою. Перед яким ворогом могли б схилитися буйні голови людей, що так гордо та високо підводяться в цьому залізному колі?
>
> Народ, який стояв би хоч одне століття на колінах перед чужинцем, ніколи б не створив таких гордовитих національних танців. Минали важкі й темні віки, а в ньому вічно жив незламний і непокірний дух Довбуша і Кобилиці. Плазувати могли одиниці. А тут — ми бачимо цілі великі зграї орлів і соколів».

Не хилилися ті голови перед поляками, австрійцями й мадярами, не хиляться і перед москалями, а прийде час, то цей же самий дух Довбуша і Кобилиці завдасть і їм доброго прочухана.

«КУЛЬТУРА», польський місячник у Парижі, ч. 11/109. Якщо вірити Болеславові Таборському, авторові статті «Перспективи чи її брак?» — справа участи наймолодшого покоління в розбудові польського культурного життя на еміґрації представляється непогано. Ціла низка молодих поетів і письменників, що Польщі зовсім не бачили або не пам'ятають, бо виросли й виховалися на чужині, не покидає рідної мови в літературі, пише свої твори по-польськи. Деякі з молодих письменників дають надії на добрі таланти.

З того боку в українців сумно. Не чути про те, щоб молоді американські чи канадійські українці пробували свого пера в українській мові. Перспетиви для української культури з цього боку залізної заслони — невеселі.

«ДОКУМЕНТИ», другий зшиток, додаток «Культури». В передмові до повного тексту промови Владислава Гомулки на VIII Пленумі 21 жовтня 1956 року, лондонський кореспондент «Культури», Юльюш Мерошевські, прецизує коротко концепцію польської політики, як її від кількох літ пропаґує «Культура». Полягає вона на невтралізації і демілітаризації середньо-східньої Європи. Можливо, що большевики, розглядаючи цілість своїх позицій в Європі з точки погляду безпеки, згодилися б на ліквідацію Варшавського Пакту і в слід за тим на відтягнення своїх військ з Польщі за ціну ліквідації Північно-Атлянтійського Пакту. Це з другого боку причинилося б до забезпечення Західньої Європи, до того було б одиноким можливим шляхом до з'єдинення Німеччини без війни і до здійснення незалежницьких прямувань середньо-східньо-європейських народів, що завдають і ще будуть завдавати клопоту Совєтам.

На цій концепції взаємного інтересу безпеки Сходу й Заходу снують поляки свої надії. Яка ж була б тут можлива процедура? Перший крок — деклярація західніх держав у справі границі над Одрою і Нисою. В той спосіб вибивається козир з рук тим, що мусять шукати тої ґваранції в Москві. Пропозиція Заходу Москві остаточно в той спосіб упорядкувати східньо-європейські проблеми сильно піднесла б престіж Америки після останньої її байдужої постави в мадярському повстанні.

Мається враження, неначе в автора звідкись береться певність, що Москва з охотою пішла б на таку розв'язку, бракує тільки згоди й ініціятиви Заходу. Як одне, так і друге — це ще велике питання. Мабуть ще довго треба буде ждати на зміну того стану, з якого мабуть обидві сторони вдоволені.

> Bo to cały w tym ambaras,
>
> Żeby dwoje chciało naraz.

як писав колись польський літератор Бой-Желенський.

«ПРЕВ» ч. 71. Тісрі Моніс в статті п. н. «Європейське сумління» звертає увагу на один незвичайно цікавий і важливий момент у недавній мадярській революції. В хвилині, коли європейські мислителі і «великі майстри» навчають нас, що замовчати повинна критика СССР, а принаймні злагіднитися, бо Совєтський Союз, помимо своїх помилок і злочинів, це — правда в своєму історичному поході, в тій саме хвилині залунали стріли в Будапешті. Інтелектуальна, студентська й робітнича молодь, вихована й вирощена вже в умовах совєтського життя і під тиском совєтської ідеології, кинулася на совєтські танки в ім'я протесту проти забивання їй баків марксизмом-ленінізмом. Перша помарксівська революція в історії, хоч ще не перемогла, але сконфіскувала в марксизму-ленінізму «рух історії», відбираючи в них право не на минуле, тільки на майбутнє. І о диво — виховані на марксівських теоріях історичного матеріялізму юнаки піднімають революцію під кличами наших вартостей, в ім'я Окциденту, в тому моменті, коли цей же Захід дійшов до крайньої межі в сумніві щодо себе самого і коли «проґресивна» думка Заходу погодилася неначе з його осудженням історією.

Від Альбанії до Китаю потрясло це основами марксоленінських теорій і годі передбачити, які з того ще можуть бути наслідки, хоч не мусять вони об'явити себе в скорому часі.

«ФОРЕЙН АФФЕРС», американський квартальник, ч. 1, 1957. Професор Вілліям Торп, помічник Секретаря Стейту для економічних справ, обговорює питання американської політики і совєтської економічної офенсиви. Вигляди на її успіх в Європі невеликі, дарма що торговельні обороти, найнижчі в 1952 році, від 1953 року постійно зростають. Тільки дві країни в більшій мірі залежні від експорту до Совєтів, а це Ісляндія (27.8%), що продає туди свою рибу, і Фінляндія (25.8%), що при помочі торгівлі сплачувала Совєтам свої воєнні репарації. Зате відчувається небезпека в т. зв. недорозвинених країнах, куди головно спрямували свою увагу большевики. Хрущов заявив виразно прогульці американських сенаторів, що Совєти оцінюють торгівлю менше з уваги на її економічні користі, а більше з політичних причин, щоб при її допомозі промощувати шлях до приязніших політичних взаємин. Можливо, що економічна офенсива большевиків має на цілі з одного боку демонструвати економічну силу большевицького бльоку, а з другого — творити базу для стислішого політичного наближення. Небезпека від неї полягає на тому, що деякі країни можуть попасти в положення, де економічна пресія служить засобом отримати політичні концесії. Покищо один тільки Афґаністан загрожений до тої міри, що большевики можуть довести там до політичного перевороту на свою користь. Щоправда ЗДА мають перевагу над СССР і можуть на кожному місці і в кожній ділянці перемогти совєтську конкуренцію в товарах і в послугах. Одначе зручна політична пропаґанда, з якою йде в парі економічна політика большевиків, може перехилити наліво публічну опінію в недорозвинених країнак і поволі в слід за тим підбивати їх економічно. На те большевики й рахують. ЗДА мусять пильнувати не тільки політичної але й економічної незалежности тих країн. До того веде економічний проґрес, що захоронив би їх перед диктатурою з-ліва чи з-права і перед зовнішнім економічним примусом. Через те головне завдання американської політики в недорозвинених країнах — переконати їх, що американці не вважають їх пішаками на шахівниці холодної війни, тільки справді підтримують їхню волю й допомагають їм у розвитку.

«АМЕРІКЕН МЕРКУРІ», серпень 1957. Леопольд Бравн, що в часі еспанської громадянської війни був у Москві й обзнайомлений з її кулісами, в статті «Коли Росія вкрала еспанське золото» розкриває мало відомі досі речі з тієї війни. Цілий верескпро «фашистівську інтервенцію» виходить зовсім безпідставний у лих 15.000, з чого понад 90% були активними членами світлі цифр: по стороні націоналістів боролося не цікомуністичних партій різних країн. Республіканці, що називали себе льоялістами, хіба в тому показалися льояльними, що ретельно ограбили державний скарб:

а) дол. 6.178.830 золотом вислано до Парижа на фінансування «інтернаціональних бриґад»,

б) дол. 107. 797.147 переказано до банку в Парижі на ту саму ціль,

в) 150.000 кілограмів срібла продано бельгійському концернові,

б) продано до ЗДА еспанського срібла вартости 245.000.000 пезет,

г) дол. 185. 670.541 золотом вивезено до різних країн, а головно **до Франції, на закуп** зброї,

ґ) вивезено за границю резерви срібла вартости 3[illegible]4.27[illegible].000 пезет,

е) зреалізовано за границею цінних паперів0 на суму 37. 275.589 пезет,

є) ограблено приватні депозити в банках на суму 150. мільйонів пезет у золоті,

ж) тортурами і вимушеннями відібрано в приватних людей 240. мільйонів пезет,

з) «республіканський» міністр фінансів Хуан Неґрін і дванадцять інших таких же «льоялістів» додатково вивезли до паризьких банків на приватні конта три мільярди франків,

А як «депозит» зложено в Москві золото на суму долярів 722.226.960. Перед смертю Неґрін доручив передати ген. Франко офіційне поквітування Москви на цей «депозит».

Фінансовими операціями з рамени Москви керували амбасадор у Мадриді, Мозес Розенберґ, та урядовці міністерства фінансів Марґулієф, Мартінсон і Каґан — самі назвища вказують, якої це породи люди.

Не диво, що по такій господарці «льоялістів» Еспанія до краю обідніла. Не тільки ген. Франко, але фінансовий і політичний геній нескоро міг би після того підняти її на ноги.

«КУЛЬТУРА» ч. 6 за червень 1957. Адам Яворський написав невеличку статистичну студію «Винародовлення поляків у Канаді». З українського боку на такі теми писалося головно під кутом росту нашого національного елементу, автор вибрав підхід інший, можливо, що на дальшу мету в наслідках асиміляційного процесу більше правильний, як такий, що відповідає дійсним тенденціям.

Автор стверджує, що польський елемент у Канаді денаціоналізуються за швидко, швидше, як в інших національних групах, а зокрема в українців. Турбує його те, що вклад поляків у канадійське життя йде в більшій мірі від групи ще не винародовленої. Це дає сумні передбачування, що по поляках зовсім пропаде слід з хвилиною закінчення денаціоналізаційного процесу. Найшвидше винародовлення наступає там, де поляки покидають свою віру. Роля польської Церкви в припізнюванні денаціоналізації за мала, тут ставить він полякам за приклад акцію українських Церков, систему бурс і получених з тим студій. Втрати приходять теж через мішані подружжя — в поляків теж більші, як в українців. Коли прийняти стан з 1931 року, де обоє батьки були тієї самої національности, за 100, то в 1951 році цей індекс змалів так: українці — 68, поляки — 58, москалі — 55, чехи — 48.

Кількість поляків на 1 січня 1957 нараховує він на 270 тис. Одначе поміщані тут статистичні а) осіб, що їх матірня мова польська, б) осіб, «польського походження», тобто родом з території колишньої польської держави. Тому загальну кількість поляків треба б прийняти за меншу. Це видно хочби з того, що на 219.845 осіб «польського походження» по релігійній приналежності подали себе: 11.361 за уніятів (українські греко-католики), 7.741 за греко-католиків і 7.608 за жидів. Ледве чи вважають себе ці особи поляками по національности.

Доволі уваги присвячено в студії кримінальній статистиці, в якій полякам припадає доволі непочесне місце. Урядовий канадійський коментар подає таку пропорцію проступників у відношенні до загального числа людности:

	%% загальної [illegible] людности	% % загальної кількости проступків
поляки	1.6	2.1
українці	2.8	2.4
німці	4.4	2.0

Як бачимо, в одиноких поляків процент проступників переважає загальний процент людности.

Уважаючи асиміляцію соціологічно невідхильною, автор думає, що можна і треба її припізнювати. В багато дечому ставить він за приклад українців, хоч не завжди вірно. Наприклад приписує він вибір українських послів до федерального і провінційних парляментів фінансовій підтримці українських кооператив, хоч загально відомий факт, що українська кооперація в Канаді організаційно й фінансово слаба. В автора покутують тут ремінісценції з-перед 1939 року, де кожен більший успіх українства в Польщі ішов на рахунок фінансування з боку могутньої української кооперації. Радить він пильно приглядатися, як борються з асиміляцією інші національні групи, зокрема українці. Було б теж добре, на його думку, обмінюватися досвідом і довести до якогось координованого зусилля тих груп у протидіянні асиміляційному процесові.

Менше вдатно вийшла в автора частина, присвячена конкретним заходам оборони перед денаціоналізацією.

Представлена вона коротко і без претенсій на вичерпність.

На загал, з цієї праці могли б багато дечому навчитися й українці.

«ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ» ч. 6, червень 1957. Провідник ОУНР, Степан Бандера, в своїх «Висновках з новіших подій і процесів для української визвольної боротьби» дає аналізу сучасного політичного положення в комплексі «СССР — сателіти», з прогнозами на майбутнє для українців. З уваги на становище автора треба прийняти, що такий офіційний погляд на ці справи в цілій тій організації, тому варто з ними ближче познайомитися.

Виходячи зо слушних заложень, що основою визволення в протимосковсько-большевицькій боротьбі українського народу лежить принцип сполягання на власні сили, правильність чого скріпила недавня постава Заходу, зокрема ЗДА, до революційних подій у Малярщині, автор доходить до висновків доволі хитких силою його аргументації. Можна ще погодитися з розширеною інтерпретацією «власних сил» на антимосковський потенціял усіх поневолених народів, але за далеко пішли б ми прийнявши, що це вистачило б на повалення Москви.

Автор перецінює теж ролю боротьби українських націоналістів у московських концтаборах, чи пак вплив її на загальне зреволюціонізування настроїв у СССР. Значення її без сумніву важливе, головно з морального боку, також з уваги на близьких і рідних в'язнів, але надавати їй значення «одного з центральних революційних факторів розвитку цілого революційного процесу» свідчило б про примітивізм нашого політичного думання і не з'єднало б нам поваги в світі.

Розглядаючи ситуацію в сателітів, автор, на нашу думку, неслушно дає перевагу спектакулярній мадярській революції над далеко глибшими і більш для большевиків небезпечними суспільно-політичними й духово-психологічними перемінами в сучасній Польщі. Якою б не була дорогою і приманчивою нам, націоналістам, думка про упадок московсько-большевицької імперії через удар «з чола» революційними повстаннями, твереза оцінка дійсности не каже нам сподіватися того в найближчій майбутності. Зокрема на Україну, що вже має за собою досвід повстань, партизанок, революційного підпілля і т. д. без порівняння більший притягальний вплив має польський суспільно-політичний внутрішній процес від барикад і вуличних б[illegible] Будапешті. Тим більше, що заторкує він струни і будить надії також у партійних колах України і в людей, що може не будуть чинно воювати з комунізмом, але радо привітали б притуплення його вістря так, як це сталося в Польщі. Повторення мадярської революції під сучасну пору в Україні — виключене, але еволюція відносин у напрямі зближеному до польського — не лежить у сфері неможливого в переконаннях її прихильників в Україні.

Здається, що в автора переміг політичний Wunsch Bild над об'єктивною оцінкою ситуації. А того націоналісти мусять вистерігатися, бо не дивлячись на те, якими силами й можливостями доспонуємо *тепер*, вигляди на перемогу нашої справи *завтра* залежать того, наскільки правильно розуміємо й оцінюємо дійсне політичне положення в Україні і напрям тих струй і тенденцій, що дають там відчуватися.

З життя в ОДВУ

I. Вісті з Центральної Управи ОДВУ.

1. Лист від Голови ПУН. Від Голови ПУН, полк. А. Мельника, наспів лист до Центральної Управи і Керівних Органів Братніх Організацій ось такого змісту:

«Шановні Друзі!

Вернувшися в місце постою з американського континенту вважаю моїм першим обов'язком зложити подяку Центральній Управі ОДВУ і її Братнім Організаціям та всім членам за вияви справді української гостинности в часі мого перебування в ЗДПА. Милим для мене споминном назавжди буде вечірня зустріч у дні 6 липня ц. р. з українською громадськістю і переведений на високому рівні З'їзд ОДВУ і Братніх Організацій в днях 5 і 6 липня ц. р.

З бажанням успішньої дальшої праці, здоровлю Вас, Друзі, всім добром,

Слава Україні!

Постій, 15 липня 1957

А. Мельник, в. р.

Центральна Управа від себе дякує всім тим Відділам ОДВУ і Братніх Організацій та окремим їхнім членам, що своєю участю в З'їзді і сумлінним виконанням усіх запоряджень причинилися до того, щоб достойно привітати Голову ПУН в Америці.

2. Пожертви на Визвольний Фонд з нагоди З'їзду.

При виголошуванні привітів на Святочному З'їзді представники Відділів і окремі члени склали ось такі пожертви на Визвольний Фонд:

по дол. 100: Головна Управа УЗХ, Крайовий Провід «Зарева», 24 Відділ ОДВУ в Дітройт-місто, інж. Ст. Куропась, 10 Відділ ОДВУ в Нью-Йорку;

по дол. 50: 2 Відділ ОДВУ в Чікаго, 8 Відділ ОДВУ в Клівленд, 9 Відділ ОДВУ в Сиракузах, УЗХ Клівленд, 14 Відділ УЗХ у Дітройті, І. Попович з Клівленд; 20 Відділ в Рочестер;

по дол. 30: 7 Відділ ОДВУ в Нью-Бронсвік, 70 Відділ ОДВУ в Ньюарку;

по дол. 25: 23 Відділ Організації Державного Відродження України в Аллентавн, 32 Відділ в Ст. Пол, 34 Відділ ОДВУ в Пассейк, 52 Відділ ОДВУ в Чікаго-Південь, п-ні П. Різник — Нью-Йорк, Відділ УЗХ в Чікаго, 1 Відділ УЗХ в Нью-Йорку, М. Мацьопа — Пітсфілд, Відділ УЗХ в Сиракузах, 34 Відділ УЗХ в Гемтремк, п-ні М. Кукіз — Клівленд, А. Шибінський — Амбридж, С. Коцюба — Ст. Пол, М. Бараняк — Рочестер, М. Белендюк — Асторія;

по дол. 20: 38 Відділ ОДВУ в Гемштедт, 18 Відділ УЗХ в Рочестер, проф. М. Михалевич — Ст. Пол, д-р П. Біланюк — Дітройт, К. Маньківський — Рочестер;

по дол. 15: Делеґатура ОДВУ в Сієтле, І. Шпак — Сієтле, Відділ МУН у Нью-Йорку.

Крім того багато Відділів і осіб деклярували свої датки, проголосимо їх пізніше.

Делеґатура ОДВУ в Лос Анджелес не вислала представника на З'їзд через велику віддаль, відчитано її письмовий привіт, а на Визвольний Фонд з тої нагоди склали: П. Форманюк і К. Дуда по дол. 15., О. Зозуля — дол. 5., М. Войтович — дол. 4 і М. Корінець — дол. 1, — разом дол. 40.

Всім жертводавцям сердечне спасибі.

3. Загальні Збори Відділу ОДВУ в Балтімор (Меріленд).

В 31 Відділі ОДВУ в Балтімор, Меріленд, відбулися річні Загальні Збори, на них обрано Управу Відділу в складі: Голова — Петро Войтович, Заступник Голови — Й. Лазарко, Секретар — Анна Ящук, Скарбник — Олег Бендюк, Організаційний Референт — Лев Подоляк. Контрольна Комісія: полк. П. Талан, д-р В. Романовський і О. Зінкевич.

Цей Відділ від часу свого зорганізування перед двома роками, хоч не великий числом, завдяки відданості своїх членів перевів немалу роботу. Найближчою імпрезою після Загальних Зборів має бути Свято Зброї.

4. Дальший список жертводавців на «коляду».

31 Відділ ОДВУ в Балтімор: на збіркові листи чч. 71 і 72 зложили — по дол. 3: П. Войтович, по дол. 2: О. Бендюк, О. Хархаліс, А. Таланова, Л. Марковська, по дол. 1.: М. Бендюк, О. Зінкевич, Х. Котик, Л. По..., підпис нечиткий, В. Богдан, І. ...ьльчишин, по дол. 0.50.: Й. Лазарко, Дора Хариш.

12 Відділ ОДВУ в Філядельфії на збіркові листи чч. 34-43 і 100-114 зложили по дол. 10: інж. І. Харамбура, Сидір і Євгенія Новаківські, Роман Папроцький; по дол. 5.: Ст. Сеньків, д-р Ф. Дубас, Іван Кунц'в, ЗІван Романюк, Михайло Процюк, Тео Радинський, Український Горожанський Клюб Філядельфія-Френккф, П. Филипчук, Д. Недорода, Т. Федусь, В. Дупіряк, М. Хомин, І. Гаврилюк, інж. М. і О. Нич, А. Леськів, А. Шекерик, В. Зуляк, І. Яросевич, Л. Семчук, М. Лукавський, В. Качор, Весиль Яців, Іван Медвідь, д-р Е. Д. Прончик, М. Дармограй, Т. Бак-Бойчук, О. і П. Ґенґало, д-р М. Гнатюк, пекарня «Полтавка», по дол. 4.: Кушнір, по дол. 3.: П. Омелян, С. Юринюк, І. Сирота, Ф. Іваницький, О. Татунчак, А. Рутецький, К. Фльорчук, Боярський, Б. Ставничий, М. Лизняк, І. Бобеляк, М. Пасічник, І. Коваль, д-р В. Ящун, Мазурок, С. Вотанівський, Мартинович, Г. Сорочинський, по дол. 2.: І. Костик, М. Нендза, В. Питель, І. Юремець, А. Тоганчук, В. Надраґа, Капій, Гевко, Стулковський, Дражньовська, А. Левицький, М. Григорчук, А. П. Матковська, В. Вовнянка, д-ра В. Процюк, О. Лис, М. Міцьо, П. Савчук, І. Мединський, С. Войтович, М. Ценко, І. Цигирка, К. Пак, П. Терпелюк, С. Садовий, Тома Квятковський, Б. Коцюбинський, В. Восколуб, В. Фолис, В. Дузінкевич, В. Знак, І. Кутиба, Марущак, Марія Угодованець, В. Гринів, П. Прус, М. Мак, Д. Чубатий, Рубель, В. Титанич, Микола Ґула, Л. Зуб, В. Гизяк, Б. Леочко, Б. Фльорчук, Л. Люба, д-р Р. Голубінка, Е. Кісь, Абрисовський, по дол. 185.: М. Романюк, по дол. 1.: В. Дачишин, Д. Гурин, М. Мельник, І. Жилавий, д-р А. Княжинський, М. О. Турчин, О. Вонторський, І. Дупіряк, З. Прокіп, Т. Баранкевич, І. Ярема, Д. Галіняк, П. Ямник, С. Войтанівський, В. Павлович, Т. Яцура, Ю. Романюк, І. Пісковець, К. Дерев'янко, М. Мисакович, А. Жаньковський, Вол. Одосій, А. Микитин, підпис нечиткий, В. Федак, Постияк, Чучман, М. Міняйло, М. Романишин, Зуб, В. Бунь, Кульчицький, І. Кузів, П. Моклюк, К. і М. Михайлюк, М. Маслянка, М. Боднар, Цікало, по дол. 0.50 — Лисечко.

Збірку переводили: інж. І. Харамбура, В. Василюк, Т. Федусь, Т. Бак-Байчук, Л. Семчук, М. Пасічник, А. Шекерик, інж. М. Нич, о. Татунчак, Василь Яців, В. Дупіряк, М. Міцьо, П. Савчук, І. Романюк, П. Ґенґало, С. Садовий і М. Процюк.

Подаючи виказ коляди попереднім разом пропустили ми через помилку такі імена жертводавців 23 Відділ в Аллентавні: по дол. 1.: пидпис нечиткий, Марія Романишин, М. Бараньчик, Андрій Вітик, Юстина Салаш, Г. Салаш, Гр. Біленький, Михайло Йовак, Михайло Соловій мол., Михайло Соловій, А. Мазур, Л. Печений, І. Тімаш, Н. Забережний, Василь Ракочій, І. Воронюк, І. Федорак, Д. Ґулич, П. Романишин, К. Бойко, Василь Романишин, Михайло Безецький, А. Федорак.

Прохаємо вибачення за помилку. Жертводавцям і збірщикам сердечно дякуємо.

Нормальне, органічне життя не знає діялектики. Її приміненння вмістне тільки в механічних катеґоріях духового номадства. Росія зложена з протиwенств — в ній дійсно має місце діялектичний уклад. Росіяни говорять про Бога, але діють з чортом. Тема їхніх дискусій — світоспасення, на словах вони чоловіколюбні, в почуваннях — світоненависники, а в ділах — світонищителі. Дух діє в них абстрактом, неорганічно.

Керенський — це імпотенція російської проповіді **проґресу.** В ньому пропадає російський ліберал, інтеліґентний духовий номад, а в Леніні, що є тільки поверховним москалем, підноситься до влади інший рід номадства, витресований на давнішій жидівській доктрині нищення (Маркс), що є проста, радикальна й означена. Найголовніше, що цей номадизм з його духом ненависництва відповідає прамосковському етосові крови, номадству монгольської орди.

Д-р Юліян Вассиян

ДО УВАГИ НАШИМ ПЕРЕДПЛАТНИКАМ.

Кожну зміну адреси слід **негайно** зголосити з Адміністрації «Самостійної України» і в найближчому Вашому поштовому уряді. В той спосіб забезпечите собі безперебійне отримування журналу, а «Самостійній Україні» заощадите втрат.

На зміну адреси долучіть 10 центів. Відновляйте передплату завчасу — це вигідне для Вас і корисне для Видавництва. З кінцем передплати автоматично припинюємо висилку — післяплати руйнують журнал, а того хіба не хочете.

Приєднуйте нових передплатників, ширіть «Самостійну Україну» між друзями, сусідами, знайомими. Це ж **Ваш** місячник, що заступає **Ваші** переконання і **Ваші** ідеї!

Адміністрація «Самостійної України».

***

В продажу появилася збірка суспільно-філософічних нарисів д-ра Юліяна Вассияна п. н. «Одиниця й суспільність», з передмовою Зиновія Книша. Ціна — $1.00.

Замовляти на адресу:

ZYNOWY KNYSH
14 Newsham St.
Toronto 4, Canada

На цій же адресі замовляйте:

Ірина Книш:
Перші кроки на еміграції — 0.75
Богдан Михайлюк:
Зиновій Книш:
Сьогодні й завтра, думки націоналіста — 0.50
Варшавський договір в світлі націоналістичної критики — 0.50
Зиновій Книш:
На порозі неівдомого — 1.50

НАДІСЛАНЕ ДО РЕДАКЦІЇ

Вісті, Брюссель, ч. 7, 1957

Голос Спасителя, Йорктон, липень-серпень 1957

Українське Життя, Чікаго, 1957, чч. 17-19

Хлібороб, Курітіба, 1957, ч. 24

Bulletinette, by Ukrainian Orthodox League of USA, 1957, №7.

The Ukrainian Bulletin, New York 1957, 13-14, 15-16.

INDEPENDENT UKRAINE
2000 W. Superior Str.
Chicago 22, Illinois
Phone: TAylor 9-2976
Return Postage Guranteed

Printed Matter

MR. J. PUNDYK
2149 FIRST AVE.
HIBBING, MINN.

